

Тернопільське обласне відділення УБА
Збарзька централізована бібліотечна система
Методично-бібліографічний відділ

Збараж: Події. Дати.

Збараж: Події. Дати. Імена.

Рекомендаційний бібліографічний посібник

2012

ББК 91.9

З 41

Укладачі: *В.Радовська, Н.Сенчишин*

Редактор: Т.Кульпа

Комп'ютерний набір: В.Радовська

Відповідальна за випуск: О. Бойко,
директор ЦБС

В даному бібліографічному посібнику зроблена спроба по можливості щонайповніше зібрати та описати твори про історію Збаража, його видатних людей.

Посібник відкриває коротка історія м.Збараж.

Матеріали згруповані у одинадцяти розділах, за алфавітом авторів та назв творів.

Даний бібліографічний посібник буде цікавий бібліотечним працівникам, викладачам, вчителям та учням загальноосвітніх шкіл, краєзнавцям та всім хто цікавиться історією м.Збараж.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збараської ЦБС:
<http://www.zbarazh-library.com.ua>

З 41

Збараж: Події. Дати. Імена. [Текст]: реком. бібліогр. посіб. / Тернопільське обласне відділення УБА, Збараська центр. бібл. система, метод.-бібліогр. від.; уклад. В.Радовська, Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2012. – 125 с.: фотогр., іл.

ББК 91.9

З 41

Від упорядників

Збараж... Ця назва звучить як пісня, як музика. У ньому ніжність, краса, урочистість, якість саяво і щось щемливе, радісно тепле...

У чудових медоборських Товтрах, в ярках і видолинках та в широкій долині заховалось історичне і давнє українське місто Збараж, яке ще у 70-х роках ХХ століття занесено у реєстр міст-заповідників України.

800 років, відколи Збараж заявив про себе, як поселення, цілком достатньо для історії, щоб вписати в неї не одну яскраву сторінку, сповнену героїзму і трагізму, радості і журби. Бо наше минуле – то суцільне зіткнення з ворожими силами, перемоги і поразки, споконвічне прагнення розірвати кайдани чужоземного рабства.

Над Збаражем витає дух безстрашних воїнів-патріотів, уславлених працею ратаїв, світлим розумом інтелектуалів. Ми вправі пишатися, що земля наша не тільки щедро родить хліб, а й виколисує талановитих людей, здатних творити справжні дива.

Даний рекомендаційний бібліографічний посібник має на меті зібрати та систематизувати матеріал присвячений нашому славному місту. Його відкриває розділ «Збараж: від витоків минулого до сучасності», де зібрано матеріал про заснування, становлення міста, архітектурно-історичну спадщину.

У другому розділі «Піднята завіса над минулим (археологія)» поданий бібліографічний матеріал про археологічні розкопки, дослідження невідомих сторінок минулого.

Наступні два розділи «Доленосні віхи історії розповідають» та «Збараж від початку ХХ століття і до сьогодення» узагальнили матеріал про історію Збаражчини в період визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького 1648-1657 років, облогу Збаража 1649 року, про місто і околицю у роки Першої та Другої світових воєн, відродження та сьогодення.

Окремим розділом «Духовні обереги краю» представленні істинні скарби національних традицій, обрядів, непорушні засади християнської моралі та духовності.

Наступний розділ розповідає про пам'ятники, меморіальні дошки та пам'ятні знаки міста.

Про негаснучий факел просвітництва зібрані матеріали у сьомому розділі.

У восьмому та дев'ятому розділах «Видатні люди Збаража» та «Почесні громадяни м.Збараж» розміщено інформацію про людей різних професій, які своєю працею внесли гідний вклад у розвиток міста.

У наступному розділі можна ознайомитися з видатними людьми які побували у нашому краї.

Про життєві та творчі шляхи літераторів Збаража розповідає останній розділ «Ім'я в літературі».

Даний посібник містить матеріали які знаходяться у фонді Збараської центральної бібліотеки. Полегшить користування бібліографією «Алфавітний покажчик авторів та назв» і «Зміст». Бібліографічний опис і скорочення здійснено відповідно до стандартів України в бібліотечній справі.

Бібліографічний посібник буде цікавий бібліотечним працівникам, викладачам, вчителям та учням загальноосвітніх шкіл, краєзнавцям та всім хто цікавиться історією м.Збараж, адже неможливо будувати майбутнє, не знаючи минулого краю, не маючи духовності у серці.

Електронну версію посібника розміщено на веб-сайті Збараської ЦБС: <http://www.zbarazh-library.com.ua>. Будемо вельми вдячні читачам, які подадуть свої зауваження, доповнення і рекомендації щодо змісту цієї праці на електронну адресу: metod.bibl.zb@rambler.ru.

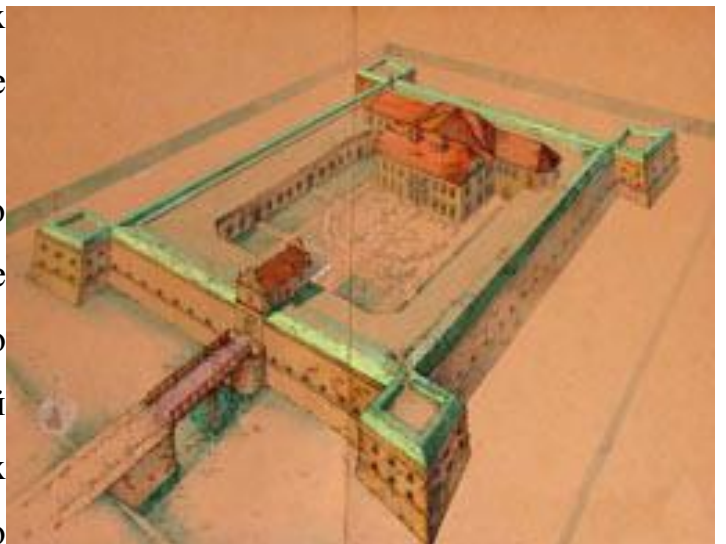
Збараж: від витоків минулого до сучасності

Збараж – свідок героїзму нашого народу і тяжкої його долі. Це земля, густо зрошена кров'ю наших праді-дів. Своєю історією Збараж заробив велику сучасну славу, яку він має і яка зростатиме!

На мальовничій Волинсько-Подільській височині, серед зелених Медоборів, по ярах, горбках і видолинах розкинулося старе українське місто Збараж, районний центр Тернопільської області. Місто, з 14 тисячним населенням, займає площу 704 га, розташоване за 17 км від обласного центру.

Місцевість на якій був закладений Збараж, повністю відповідала тогочасним умовам для оселення людини і захищала від нападу ворога. Основну складову частину оборонної системи давньоруського Збаража становили вали і рови. Кам'яних укріплень місто у XIII ст. ще не мало.

Перша літописна згадка про Збараж як укріплене городище Галицької землі Київської Русі, що розкинулося на мальовничій Подільській височині, на обох берегах річки Гнізна, належить до

X ст. Згадується про нього у хроніці польського автора Прокоша. Про старий руський замок є відомості і від 1211 р. в Галицько-Волинському літописі, який на той час належав Галицько-Волинському князівству. Після смерті 1205 р.

галицько-волинського князя Романа Мстиславовича за ці землі велася міжусобна боротьба, скориставшись якою угорський король Андрій II і польський князь Лешек Білий уклали договір про поділ Галицької землі та Волині. Збараж захопив Лешек, але після вигнання 1219 р. угорців з Галича, він не зміг утримати в руках волинської землі.

Родовий герб Збаразьких

воїнів, йдучи на рать. Тому автор «Повісті минулих літ» називає його «Збираж». Інші думають, що назва «Збараж» походить від праслов'янського слова «бара» – заболочена місцевість. Перша згадка про Збараж з кінця XIV ст. розповідає про литовського князя Корибутовича, онука Ольгерда, який вибрав для поселення два міста в Галичині – Збараж і Вишнівець.

У 1430р. Збараж захопили прихильники литовського князя Свидригайла. А з 1434р. місто стає столицею удільного князівства Василя Несвіцького, рід якого походить з Несвіча біля Луцька. Щоправда, в одному з актів за 1461р. князь чомусь названий Несвізьким, що вказує на його можливе походження з білоруського Несвіжа і родинну належність до Рюриковичів. Збараж не був заснований князями Збаразькими і не від них походить його назва. Вони, ставши власниками міста, прийняли назву і титул князів Збаразьких. Їх родовою емблемою тоді було зображення Святого Юрія у вигляді вершника, що нищить списом змія. Очевидно, тоді ж ця відзнака стала гербом міста Збараж.

**Криштоф
Збаразький**

Син князя Семена Васильовича – Андрій, одружившись з Анною Гербуртівною, залишив п'ять синів, з яких Юрій володів 1570р. четвертою частиною Збаража. Другий син Стефан, вітебський воєвода, одружений вдруге з княгинею Мстиславською та втретє з Доротою Фірлеївною, 1555р. заснував замок і місто Сураж. Третій син Микола (помер у 1574р.) був кременецьким старостою, одружений з Ганною Дешпотівною, вдовою Андрія Сангушка. Його син Януш (помер у 1608р.) залишив від шлюбу з Анною Четвертинською двох синів Єжи й Христофора. Молодший Христофор Збараський (помер у 1627р.), крем'янецький староста й коронний конюший, улюблений учень видатного вченого Галілео Галілея, відомий завдяки своїй успішній дипломатичній місії у Стамбулі 1622-1623рр. та оспіваний тогочасним польським поетом Самуїлом Твардовським, автором поеми про польсько-козацькі війни XVII ст. Перебуваючи у 1612р. у Венеції, Христофор познайомився з видатним теоретиком і практиком італійської військової архітектури того часу Вінченцо

**Юрій
Збараський**

Скамоцці (1552—1661рр.). Ймовірно у цьому ж році і замовив йому проект Збараського замку, будівництво якого розпочалося пізніше, приблизно 1620р. і тривало майже 8 років. Роботи проводив фламандський інженер Генріх ван Пеене, а фортефікатором працював італієць Андреа дель Аква. Старший – Єжи Збараський, краківський каштелян, укріпив замок, заснував у місті монастир Бернардинів і костьол Св. Юрія. Після смерті князя Єжи Збараського у 1631р., який помер на банкеті на честь закінчення будівництва Збараського замку, місто потрапило до його близьких родичів Вишневецьких герба «Корибут». Племінник князів Збараських Януш Вишневенький, а потім його син Дмитро Вишневенький (помер у 1682р.) укріпили замок.

Після програної битви під Пилявцями поляків охопив такий жах, що вони без жодного пострілу покинули замок. Через рік Б.Хмельницький знову

обложив замок у Збаражі, який тоді обороняв Ієремія Вишневецький. Твердиню врятувала лише Зборівська угода. Про місто Збараж і його замок писав мандрівник Ульріх Вердум, який у 1670 і 1672рр. перебував у цих краях:

«Збараж це місто з титулом князівства, яке належить князеві Дмитрові Вишневецькому. Новий Збараж лежить на рівнині біля великого лісу, а Старий Збараж на горі, який за пів милі від нового. Це гарний замок з білого каменя, високо побудований. Новий замок на самому початку козацького бунту був спустошений, від нього не залишилось нічого, крім великих руїн, які вже здалеку б'ють в очі своєю білизою.»

Внаслідок Збаразької битви 1649 р. і сильного руйнування міста у 1653р. Сейм прийняв ухвалу провести ревізію Збаража з метою більш конкретного визначення понесених збитків. Новий напад 1675р., на цей раз турків під керівництвом Ібрагіма Шишмана, призвів місто до нового занепаду. Сейм 1677р. змушений був прийняти ухвалу: *«Для відновлення дідичного міста Єжи Вишневецького... звільнити його від королівського мита на 12 років».*

У 1707р. у Збаразькому замку відбулася зустріч російського царя Петра I, польського короля Августа II та українського гетьмана І.Мазепи. За доби короля Августа III у 1744р. Збараж потрапив до рук великого коронного гетьмана Юзефа Потоцького. А після його смерті – до сина Станіслава, а далі – онука Вінцента, котрий помер 1825р. Його вдова Гелена з роду Масальських вийшла згодом за бельгійського князя Де Ліня. Збаразькими маєтками, власники яких жили у Франції, управляла довгий час дрібна шляхетська родина Соханік. Де Лінь хотіла відвідати Збараж, щоб на місці ознайомитися із станом справ, але Соханіки завжди відмовляли її від цього, лякали нездоровим кліматом, різними пошестями у місті. Нарешті, княжні Де Лінь увірвався терпець, і вона доручила управителю своїх маєтків на Буковині Тадеушу-Владиславу Нементовському, який був нотаріусом у Кіцмані, продати Збаразький ключ. Нементовський частину маєтків розпродав, а решту, включно зі Збаразьким замком, купив у 1893р. сам. Проте він не довго тримав цей маєток. Саме тоді австрійська влада хотіла перетворити Збараж у кліматичну

місцевість, і в зв'язку з цим доручила Нементовському вичистити його ставки, звідки влітку вилітали хмари комарів. Не маючи коштів, він у 1904р. продав Збараський замок і маєток євреям братам Явецям, які володіли ними до Другої світової війни. Старший з братів — Еміль був власником 170-ти моргів поля, 240-ка моргів лісу, 2-х водяних млинів та пивоварного заводу. Маючи заборгованість перед банком і приватними особами в сумі 170 тис. злотих, він змушений був у 1937р. здати свій маєток в оренду місцевим купцям Шулеру та Пудлицю. З 1928 до 1934р. Еміль Явєць обирався бургомістром Збаража.

З 1779 року по 1805 рік у Збаражі працювала державна гімназія, у якій навчалось 145 дітей міщан. Протягом 1810-1815рр. Збараж у складі частини Тернопільщини на підставі Шенбрунського трактату входив до Росії. Під час Вітчизняної війни 1812 р. жителі Збаража і навколишніх сіл нападали на французькі роз'їзди, громили панські маєтки. За Віденським договором Збараж знову відійшов до Австрії.

Деяке пожвавлення економіки міста, зокрема в галузі приміського сільського господарства, наступила у середині ХІХ століття, коли під впливом революційних подій 1848р. цісар Фердинандт скасував у Галичині панщину. З

Zbaraż nad Gniezną.

часом довкола міста і замку ростуть передмістя. Виникає Пригородок, Тернопільське передмістя, забудовуються території довкола Оболоні.

Другий чинник, який позитивно впливав на розвиток економіки міста, було надання Збаражу статусу повітового центру (1867).

У 1906 році було завершено будівництво залізничної колії Тернопіль-Збараж, що теж мало позитивний вплив на розвиток господарства і торгівлі міста і

повіту.

На зламі XIX-XX століть пройшла нова хвиля національного відродження збаражан українського походження. Велика заслуга в цьому належить просвітницькій діяльності товариства «Просвіта», «Рідна школа», «Пласт», «Союз українок» та іншим громадським об'єднанням. Важливу роль також відіграв Іван Франко, який у другій половині 90-х років побував у Збаражі, селах повіту, виступав на зібраннях. В Збаражі він мав своїх однодумців, товаришів з університету та з громадської діяльності: Сафата Шмігера, Андрія Шмигельського, Яцка Остапчука, Антона Грицуняка. На збаразькому матеріалі написано Каменярем декілька творів, з них «Свинська конституція» обійшла майже весь світ.

В роки першої світової війни (1914-1918 рр.), польсько-української (1918-1919 рр.) та польсько-більшовицької війни (1920р.) господарський і культурний розвиток міста досить погіршився. У 20-му році Збаражчина була окупована військами більшовицької Росії, а з 1921 по 1939 рр. була в складі Польщі.

28 жовтня 1939 року Українські Народні Збори у Львові прийняли Маніфест про возз'єднання Західної України з Радянською Україною. В місті і повіті почалися соціалістичні перетворення в народному господарстві, культурі і освіті, хоча і мали місце репресивні акції щодо активістів національного відродження краю.

В липні 1941 року Збараж був окупований німецькими військами. Розпочалися екзекуції і розстріли мирного населення. Творці нового порядку забирали для потреб армії всі матеріальні ресурси. До Німеччини було вивезено на примусові роботи

сотні юнаків і дівчат. Але звірства окупантів не зламали волі збаражан до свободи, прагнення до визволення. На окупованій території поширився повстанський рух бойових одиниць УПА, одним з провідників якого був

збаражанин Дмитро Клячківський (Клим Савур), командир «УПА-Північ», який героїчно загинув в 1945р. на Волині.

6 березня 1944р. Збараж був повністю очищений від німецьких окупантів. В повоєнні часи Збаражчина, як і вся Україна, зазнала впливу тоталітарної комуністичної системи. Нищилися храми, руйнувалися пам'ятки історії і культури, замовчувалися прізвиська багатьох знаменних діячів науки і культури.

У зв'язку з 790-ою річницею Збаража міський герб зазнав деяких змін. Він був вписаний у розроблений декоративний картуш. На міську корону внесли напис «Збараж», а під ним помістили дату «1211», тобто, коли вперше місто згадується в письмових джерелах. Вершник і кінь набули одноколірності, ставши срібними.

В 1994 році в Збаражі створено Державний історико-архітектурний заповідник, що стало позитивним фактором для міста. Його діяльність зумовила новий професійний етап реконструкції і реставрації замкового палацу, інших історичних пам'яток міста.

Архітектурно-історична спадщина м.Збараж

Пам'ятники архітектури:

- ✚ синагога (1537);
- ✚ Спасо-Преображенська церква (1600, збудована на місці монастиря святого Онуфрія; нині – парафіяльна церква села Залужжя);
- ✚ костел і монастир отців Бернардинців (1627);
- ✚ Успенська (1755) та Воскресенська (1764; її фундатор – міщанин-швець Г.Гимонюк) церкви;
- ✚ водяний млин XVII ст.;

- ✚ колишній міщанський будинок п.Явеца кін. ХІХ ст.;
- ✚ Збаразький замок (1994 року оголошено Державним історико-архітектурним заповідником).

У Збаражі споруджено пам'ятники:

- А.Міцкевичу (1898);
- Б.Хмельницькому (1954; скульптор Я. Чайка, архітектор В. Скочеляс);
- І.Франку (1992; скульптор В. Одрехівський);
- Д.Клячківському (Климу Савуру, 1994; скульптор В.Мельник, архітектор В. Скочеляс);
- Меморіал слави воїнам, полеглим у німецько-радянській війні (1965; архітектор В.Скочеляс).

У місті встановлено меморіальні таблиці на честь:

- виступу І.Франка 1895р. на вічі (будинок ЗОШ №1; 1970); та його перебування в місті (будинок Народного Руху; 1991);
- полковника Нестора Морозенка (замкова стіна; 1975);
- 125-річчя «Просвіти» (колишній будинок товариства; 1996);
- фундаторів Українського народного дому І. та В. Телев'яків (будинок СШ №1; 1996);
- перебування в місті Симона Петлюри (залізничний вокзал; 1997).

Некрополі

- На міському цвинтарі поховані Українські Січові Стрільці, жертви сталінських репресій (перепоховання).
- У парку імені Богдана Хмельницького є меморіальний комплекс на честь радянських воїнів, полеглих при визволенні м. Збараж і прилеглих сіл у березні 1944 р. Поховано понад 680 воїнів. Спочатку вояки були поховані на цвинтарях, у міському парку. У

1984 р. у парку ім. Б.Хмельницького створено меморіальний комплекс, куди перенесені останки воїнів з індивідуальних могил та з цивільного цвинтаря. На комплексі розміщено 32 братські та індивідуальні могили, на яких встановлені лабрадоритові плити з викарбуваними прізвищами.

В наші дні у Збаражі працює 7 промислових підприємств, три середні школи, школа-інтернат санаторного типу, юнацька дитяча спортивна школа, професійно-технічне училище, чотири дитячих садки.

На даний час через місто Збараж пролягає туристичний маршрут «Золоте кільце» на Вишнівець – Кременець – Почаїв. Сотні туристів мають змогу ознайомитись із славними історичними пам'ятками старовини нашого краю, помилуватися мальовничими краєвидами Галичини, Поділля та Волині і залишити в пам'яті незабутні спогади про наших краян.

До 800-річчя Збаража Національний банк України з 30 червня 2011 року ввів в обіг пам'ятну монету «800 років м.Збараж». Монету виготовлено з нейзильберу, якість карбування «спеціальний анциркулейтед», маса – 16,5 г, діаметр – 35,0 мм, тираж – 35 000 штук. Гурт монети рифлений.

На аверсі монети розміщено угорі: малий Державний Герб України, напис півколом НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ та картуш з єрусалимським хрестом, який зберігся на стіні Спасопреображенської церкви міста Збараж, під яким написи –

5 ГРИВЕНЬ 2011 та логотип Монетного двору Національного банку України (праворуч).

На реверсі монети зображено: на першому плані в'їзну браму Збараського замку, написи – ЗБАРАЖ (ліворуч), 800 РОКІВ (унизу); праворуч від в'їзної брами – герб міста, на другому плані – головні архітектурні доміанти центру міста Збараж.

Пам'ятна монета номіналом 5 гривень є дійсним платіжним засобом України й обов'язкова до приймання без будь-яких обмежень за її номінальною вартістю до всіх видів платежів

Людську душу зігріває вогонь пам'яті. Тож хай горить він незгасно, як неопалима купина, хай торкається шрамів і ран нашої спільної історії, щоб жило і боліло наше минуле – задля сьогодні та майбуття.

Піднята завіса над минулим (археологія)

*«Хто не знає свого минулого,
той не вартий свого майбутнього»
М.Рильський*

1. **Бандрівський, М.** *Археологічні розкопки в м.Збараж* [Текст] / М.Бандрівський // Народне слово. – 1992. – 20 жовт.

2. **Бандрівський, М.** *Околиці Збаража в кіммерійську епоху* [Текст]: археологія / М. Бандрівський // Вісник історії краю. – 1996. – №5. – С.5.

Терени Збаражчини надзвичайно багаті на пам'ятки минулого. Особливе місце серед них займають старожитності кіммерійської доби X-VIII ст. до н.е.

3. **Вербовецький, Ю.В.** *Центр княжого володіння* [Текст]: невідомі сторінки виникнення у кінці XVI – початку XVII ст. нового розпланування Збаража та міської фортифікаційної системи / Ю.В. Вербовецький // Збараж – місто в Медоборах. – 1997. – №2. – С.2, 4.

4. *Данилейко, М. Катівня для непокірних* [Текст]: таємниці замкового підземелля / М.Данилейко // Вісник історії краю. – 1997. – №10. – С.7.

5. *Макарчук, Г. Замкова криниця, оповита жахливими легендами* [Текст] / Г.Макарчук // Вісник історії краю. – 1998. – №4. – С.7.

На території Замкового палацу князів Збараських збереглася криниця або студня, яка триста з лишнім років була збудована для забезпечення питною водою вельмож і їх обслуги, військового гарнізону і коней. Знаходиться вона у північному куті внутрішнього дворика. З великим дебетом води, глибиною понад 50 метрів.

6. *Ситник, О. Археологічні пам'ятки сивої давнини* [Текст] / О.Ситник // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.3.

7. *Чайка, В. Археологічні розкопки в урочищі Замкова Гора, с. Старий Збараж* [Текст] / В.Чайка // Вісник історії краю. – 1998. – №5. – С.6-7.

8. *Чайка, В. Старозбараська фортеця* [Текст]: археологічні розкопки / В.Чайка // Вісник історії краю. – 1997. – №11. – С.2-3.

9. *Ягодинська, М. Літописний Збараж: крізь призму археології* [Текст] / М.Ягодинська // Народне слово. – 2010. – 11 черв.

10. *Білас, Н. Оборонні споруди Збараського замку за результатами археологічних досліджень* [Електронний ресурс] / Н.Білас // Вісник інституту археології. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:iFvnFdH3M8IJ:www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Via/2007_2/Binder10.pdf+&hl=ru&gl=ua&pid=bl&srcid=ADGEESizbCf6Rf_flof5cXmLIBuufV-xEKUcxazLLoXGIDqOV26RVuFKyaVupImteoKm8u1FAdtUvZVqcqqnDCJImJRIFjJpz9UAqkDsEM8TDsnXgM9CX3ffCwO21E4dgi_o_EkqfcR0y&sig=AHIEtbTHg3pTpNyfjcuG4UE8aFYBFGNvDw, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

11. *Строць, Л. Археологічні дослідження замків Тернопілля* [Електронний ресурс] / Л.Строць // Історична Волинь. –Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:iFvnFdH3M8IJ:www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/Via/2007_2/Binder10.pdf+&hl=ru&gl=ua&pid=bl&srcid=ADGEESizbCf6Rf_flof5cXmLIBuufV-xEKUcxazLLoXGIDqOV26RVuFKyaVupImteoKm8u1FAdtUvZVqcqqnDCJImJRIFjJpz9UAqkDsEM8TDsnXgM9CX3ffCwO21E4dgjo_EkqfcR0y&sig=АНIEtbTHg3pTpNyfjcuG4UE8aFYBFGNvDw, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

16. **Кравченко, О.В. Облога Збаражу 10 липня-20 серпня 1649 р.** [Текст] / О.В.Кравченко // Збараж і околиці в спогадах емігрантів / упоряд. В.Гриб [та ін.]. – Тернопіль: Тернопіль, 1993. – С.74-85.

17. **Кравченко, О.В. Облога Збаражу** [Текст] / О.В.Кравченко // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.109-120.

18. **Малевиц, А.П. Збараж** [Текст]: іст.-краєзн. нарис / А.П.Малевиц. – Львів: Каменяр, 1984. – 46 с.

19. **Малевиц, А.П. Збаражчина в період визвольної війни українського народу під проводом Б.Хмельницького 1648-1657рр.** [Текст] / А.П.Малевиц // Тези доповідей науково-практичної конференції, присвяченої 400-річчю з дня народження гетьмана Богдана Хмельницького. – Збараж, 1995. – С.3-10.

20. **Малевиц, А.П. Неопалима купина** [Текст]: немеркнучі сторінки історії Збаражчини / А.П.Малевиц. – Збараж: Гомін, 1991. – 21 с.

21. **Попович, Д. З минулого міста Збаража** [Текст] / Д.Попович // Збараж і околиці в спогадах емігрантів / упоряд. В.Гриб [та ін.]. – Тернопіль: Тернопіль, 1993. – С.63-72.

22. **Рудницький, Я. Про назву Збараж** [Текст] / Я.Рудницький // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.19-28.

23. **Федорів, Т. Збараж: погляд крізь віки** [Текст]: іст.-краєзн. нарис / Т.Федорів, О.Мандрик. – Збараж: Рушник, 2011. – 116 с.

24. **Челебі, Е. Опис фортеці Збараж** [Текст] / Е.Челебі // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.177-178.

25. *Щоденник облоги Збаражу в 1649 р.* [Текст] // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила; з рос. перекл. А.Юриняк. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.121-128.

26. *Щурат, В. Забута гімназія в Збаражі* [Текст] / В.Щурат // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.367-382.

Про державну гімназію, яка була відкрита Австрійським урядом в 1789 році.

27. *Барва, Г. Про що мовчали Збаразькі мури* [Текст]: до 350-ліття визвольної війни українського народу 1648-1649 рр. / Г.Барва // Народне слово. – 1998. – 23 жовт.

28. *Білик, Р. Збараж у давні часи* [Текст] / Р.Білик // Народне слово. – 2006. – 14 лип.

29. *Бурма, В. Де гуляла козацька слава* [Текст]: [про Збаразький замок] / В.Бурма // Русалка Дністрова. – 1996. – №12. – черв.

30. *Бурма, В. Де Морозенкова могила?* [Текст] / В.Бурма // Вільне життя. – 1996. – 8 листоп.

31. *Величко, С. Збаразька битва* [Текст]: літописними рядками / С.Величко // Вісник історії краю. – 1999. – №1, 2, 3,4.

32. *Войтина, П. Збараж XVIII – до половини XX століття* [Текст]: сторінки історії / П.Войтина // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.8-10.

33. *Грещук, Г. «Хай на наших могилах калина завітне...»* [Текст]: [історичне минуле Збаразьких цвинтарів] / Г.Грещук // Свобода. – 2006. – 26 лип.

34. *Данилейко, М. «Збараж», «Збаразькі»: до історії походження назви міста і роду* [Текст] / М.Данилейко // Народне слово. – 2010. – 19 берез.

35. *Данилейко, М. Збараж – княже місто* [Текст] / М. Данилейко // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.6.

36. *З літопису Збаражчини* [Текст]: [з історичного минулого Збаражчини] // Колгоспне життя. – 1989. – 1 січ.

37. *Замок князів Збаразьких* [Текст] // Вісник історії краю. – 1997. – №2. – С.4.

38. *Заячківський, О. 48 днів під Збаражем* [Текст]: хроніка облоги військом гетьмана Б.Хмельницького Збаразького замку в 1649 / О.Заячківський // Народне слово. – 1995. – 21 листоп.

39. *Заячківський, О. З єдиного родинного гнізда* [Текст]: родовід князів Збаразьких і Вишневецьких / О.Заячківський, М.Найко // Вісник історії краю. – 1997. – №5. – С.3,5.

40. *Заячківський, О. Розвідувальні та дипломатичні дії учасників Збаразько-Зборівської воєнної компанії 1949 року* [Текст] / О.Заячківський // Збараж – місто в Медоборах. – 1999. – №3. – С.6-8.

41. *Збаразький літопис* [Текст] // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.22.

42. *Калина, М. Світло науки і знань для народу* [Текст]: до 100-річчя школи ім. Ів. Франка у Збаражі / М.Калина // Вісник історії краю. – 1995. – №3. – С.4.

У цій статті розкрито історію відкриття школи у Збаражі, яка співпала з першим приїздом Івана Франка.

45. **Крупа, Л. Ой Морозе – Морозенку** [Текст]: [про облогу Збаража у липні 1649 року] / Л.Крупа // Тернопіль. – 1991. – №2. – С.28-35; №3. – С.24-31; №4. – С.14-22.

46. **Малевиц, А. Далеч віків прозираючи...** [Текст] / А.Малевиц // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.3.

47. **Малевиц, А. Збаражчина в період Визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького в 1648-1657 роках** [Текст] / А.Малевиц // Вісник історії краю. – 1995. – №1. – С.4-5.

48. **Малевиц, А. Історія Збаража в літописах** [Текст] / А.Малевиц // Народне слово. – 1992. – 16 черв.

49. **Малевиц, А. Мандрівка в сумерки століть** [Текст] / А.Малевиц // Народне слово. – 1996. – 18 жовт.

50. **Малевиц, А. Немеркнучі сторінки історії Збаражчини** [Текст] / А.Малевиц // Вісник історії краю. – 1995. – №1. – С.3.

51. **Малевиц, А. Стали кошем під Збаражем** [Текст] / А.Малевиц // Народне слово. – 1991. – 18 лип.

52. **Маціпура, А. Ой, Морозе, Морозенку...**[Текст]: [з історії міста] / А.Маціпура // Ровесник. – 1997. – 7 листоп.

53. **Михайлюнь, Б. Збараж: історія, архітектура, будівництво** [Текст] / Б.Михайлюнь // Народне слово. – 2010. – 27 серп.; 24 верес.; 27 жовт.; 26 листоп.; 24 груд.: фотогр.

54. **Мицик, Ю.А. Облога Збаража (1649р.): відоме й невідоме** [Текст] / Ю.А.Мицик // Вісник історії краю. – 2009. – №1. – С.5; №2. – С.7; 2010. – №1. – С.7; №2. – С.7; 2011. – №1. – С.7.

55. **Нельговський, Ю. Замок князів Збаразьких** [Текст] / Ю. Нельговський // Вісник історії краю. – 1997. – №2. – С.4.

56. *Нельговський, Ю. Замок князів Збараських* [Текст] / Ю.Нельговський // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.14.

57. *Олещук, Л. Облога Збаража військами Богдана Хмельницького* [Текст] / Л.Олещук // Вісник історії краю. – 1999. – №5. – верес. – С.4-5.

58. *Олещук, Л. Облога Збаража військами Богдана Хмельницького* [Текст] / Л.Олещук // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.7-8.

59. *Олещук, Л. Облога Збаража військами Богдана Хмельницького* [Текст] / Л.Олещук // Народне слово. – 1999. – 17 верес.

60. *Підгірський, О. Загадки Збараського замку* [Текст] / О.Підгірський // Народне слово. – 2002. – 13 верес.

61. *Підмогильна, С. Перлини Південної Волині* [Текст]: Збараж / С.Підмогильна, С. Підмогильний // Шлях перемоги. – 2006. – 22 лют.

Про перші поселення на Збараській землі, походження назви міста і його історію до початку ХХ століття.

62. *Підставка, Р. Князі Збараські: амбітні претензії на корону чи політична авантюра* [Текст] / Р.Підставка // Народне слово. – 2011. – 2 груд.

63. *Підставка, Р. Прикордонне місто Збараж* [Текст]: сторінки історії / Р.Підставка // Вісник історії краю. – 2010. – №1. – С.5.

64. *Попович, Б. Збараж. Звідки ця назва?* [Текст] / Б.Попович // Колгоспне життя. – 1990. – 17 берез.

65. *Рибчинський, О. З історії Збараської ратуші* [Текст] / О.Рибчинський // Народне слово. – 2010. – 19 берез.

66. *Садовська, Г. Уклін тобі, Збараже!* [Текст] / Г.Садовська // Вільне життя. – 1997. – 13 трав.

67. *Тиран, І. Славне місто Збараж* [Текст] / І.Тиран // Тернопіль вечірній. – 1998. – 6 трав.

68. *Українські історики і літописці про облогу м.Збаража в 1649 році* [Текст] // Збараж – місто в Медоборах. – 1999. – №3. – С.3.

69. *Чайка, В. Грушевський про Збараж* [Текст] / В.Чайка // Народне слово. – 2006. – 10 листоп.

70. *Чайка, В. Збараж часів Данила Галицького* [Текст] / В.Чайка // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.8-9.

71. *Чайка, В. Розвіяні ілюзії* [Текст]: наш край 150 років тому / В.Чайка // Вісник історії краю. – 1998. – №4. – квіт. – С. 6-7.

72. *Чайка, В. Старозбараський замок* [Текст]: історія очима дослідника / В.Чайка // Вісник історії краю. – 1998. – №5. – С.5.

73. *Щоденник облоги Збаражу в 1649 р.* [Текст] // Вісник історії краю. – 1999. – №5. – С.7-8.

74. *Боклінка, Н. Збараж* [Текст] / Н.Боклінка, С.Паровий // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1: А-Й. – С.631-632.

75. *Гуцал, П. Збараська облога 1649* [Текст] / П.Гуцал // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1: А-Й. – С.633.

76. *Гуцал, П. Збараські гімназії кінця 18 – початку 19 століть* [Текст] / П.Гуцал // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1: А-Й. – С.635-636.

77. *Дуда, І. Збараський замок* [Текст] / І.Дуда // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1: А-Й. – С.633.

78. *Збараж* [Текст]: 800 років з часу першої писемної згадки // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2011 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – С.25-27.

79. *Сушинський, Б. Збаразька облога 1649* [Текст] / Б.Сушинський // Сушинський, Б. Всесвітня козацька енциклопедія / Б.Сушинський. – Одеса: ЯВФ, 2007. – С.159.

80. *«Збараж», «Збаразькі»: до історії походження назви міста і роду* [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2010/03/19/zbarazh-zbarazki-do-istorijipohodzhennya-nazvy-mista-i-rodu/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

81. *Геральдика м. Збараж* [Електронний ресурс] // Збараж – сайт міста. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://zbarazh.ucoz.com/index/0-5>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

82. *Збараж* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Збараж>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Зміст: Географія; Історія; Промисловість; Освіта і культура; Засоби масової інформації; Архітектурно-історична спадщина; Храми; Збаразький замок; Пам'ятники; Меморіальні таблиці; Некрополі; Персоналії; Уродженці; Примітки; Література; Посилання.

83. *Збаразька облога (1649)* [Електронний ресурс] // Збараж: інформаційний портал. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2012. – Режим

доступу: <http://zbarazh.at.ua/index/zbarazkaobloga1649/0-9>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

84. *Збаразьке князівство* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Збаразьке_князівство, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр.

85. *Збаразькі гімназії* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Збаразькі_гімназії, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр.

86. *Історичний Збараж* [Електронний ресурс] // Фізмат Вікіпедії. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://wiki.fizmat.tnpu.edu.ua/index.php/Історичний_Збараж, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Зміст: Основні відомості; Історія Збаража; Замок у 17 столітті; Пізніші перебудови та руйнації; Сучасний вигляд і стан.

87. *Історія Збаража* [Електронний ресурс] // Збараж – сайт міста. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://zbarazh.ucoz.com/index/0-2>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

88. *Історія Збаража* [Електронний ресурс] // Мандруюмо Україною. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.ukrmandry.com.ua/index.php?id=380>, вільний – Заголовок з екрана. – Мова: укр.

89. *Історія міста* [Електронний ресурс] // Збараж: інформаційний портал. – Електрон. текстові дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://zbarazh.at.ua/index/istorija/0-6>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

90. *Історія міста Збаражжя* [Електронний ресурс] // Неофіційний сайт міста Збаражжя. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://zbarazhchyna.narod.ru/2.htm>, , вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

91. *Облога Збаражжя* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Збаразька_облога_1649, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Зміст: Передумови; Хід подій; Наслідки; Втрати; Зображення облоги Збаражжя в літературі та мистецтві; Література.

Збараж від початку XX століття і до сьогодні

92. *Малевич, А. Збараський замок* [Текст]: путівник / А.Малевич. – Тернопіль: Облполіграфвидав, 1988. – 14 с.

93. *Сукар, М. У малому тихому містечку* [Текст] / М.Сукар // Збаражчина: зб. ст., матеріялів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 667-690.

Громадське і культурне життя міста в 30-х роках XX століття в м.Збараж.

94. *Храпливий, З. Збараж у 1918-1920 роках* [Текст] / З.Храпливий // Збараж і околиці в спогадах емігрантів / упоряд. В.Гриб [та ін.]. – Тернопіль: Тернопіль, 1993. – С.89-104.

95. *Храпливий, З. Збараж у 1918-1920 роках* [Текст] / З.Храпливий // Збаражчина: зб. ст., матеріялів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С.623-640.

96. *Хрін, І. Збараський Курінь* [Текст] / І.Хрін // Збаражчина: зб. споминів, ст. і матеріялів / літ. ред. Д. Корбутяк. – Торонто: накладом Об'єднання Збаражан Америки і Канади. – Т.17. – С. 582-587.

Після листопадового перевороту в місті Збаражі організовано військову частину, яку названо Збараським Куренем.

97. *Хрін, І. Перший листопад* [Текст] / І.Хрін // Збаражчина: зб. ст., матеріялів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 620-622.

Яким був той далекий день 1 листопада 1918 року в Збаражі? Згадує Іван Хрін, колишній житель Збаража, а потім – український емігрант.

98. *Басій, М. Тернистий шлях до Незалежності* [Текст]: спогади про події на Збаражчині на зламі 80-90-х років ХХ століття / М.Басій // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.4-7.

99. *Бачинський, Я. Збараські адреси «Вогнем і мечем»* [Текст] / Я.Бачинський // Свобода. – 2000. – 24 лют.

Двічі масові зйомки проводились на території старовинного парку та архітектурного комплексу «Збараський замок».

100. *Білик, Р. Головні події в Збаражі за Австрії* [Текст]: [Збараж у давні часи] / Р.Білик // Народне слово. – 2006. – 7 лип.

101. **Боднар, І. Збараж – місто борцівське** [Текст]: спорт-ревію / І.Боднар // Народне слово. – 2003. – 7 берез.

102. **Боклінка, Н. «Рідна школа»** [Текст]: громадські організації Збаражчини початку ХХ ст. / Н.Боклінка // Народне слово. – 2003. – 20 черв.

103. **Бондарук, П.Є. Дух Прометейя** [Текст] / П.Є.Бондарук // Збараж – місто в Медоборах. – 1997. – №2. – С.5.

30 років минуло, як самодіяльній хоровій капелі «Прометей» Збаразького РБК було присвоєно почесне звання «народна».

104. **Войтина, П. Витоки освіти і духовності** [Текст]: з історії Збаразької гімназії ХVІІІ-ХХ ст. // Вісник історії краю. – 1996. – №1. – С.7; №2. – С.6; №3. – С.6; №4. – С.6.

105. **Войтина, П. Збараж ХVІІІ – до половини ХХ століття** [Текст]: сторінки історії / П.Войтина // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.8-10.

106. **Войтина, П. Найважливіші дати історії Збаражжа** [Текст] / П.Войтина // Гомін. – 1991. – 20 лип.

107. **Войтина, П. Наш Збараж і околиця у роки Другої світової війни** [Текст] / П.Войтина // Вісник історії краю. – 1998. – № 6-7; № 8; № 9.

108. **Волейбольний турнір пам'яті Савура** [Текст] // Народне слово. – 2011. – 11 листоп. – С.8: фотогр.

109. **Галан, Г. Відкриємо перспективи туризму** [Текст]: [про Збаразький інформаційно-туристичний центр] / Г.Галан // Народне слово. – 2005. – 22 лип.

110. **Данилейко, М. З історії громадських об'єднань учителів на Збаражчині** [Текст] / М.Данилейко // Народне слово. – 2006. – 29 верес.

111. *Данилейко, М. Хліб* [Текст]: історичні нариси / М.Данилейко // Вісник історії краю. – 1998. – № 6-7. – С.5.

В статті розповідається про розвиток млинарства та хлібопекарства в Збаражжі на початку ХХ століття.

112. *Дерейко, С. Генеральний план забудови Збаражжа* [Текст] / С.Дерейко // Вісник історії краю. – 1995. – №2. – С.4.

113. *Добровольський, В. Кузня мистецтва* [Текст] / В.Добровольський // Вісник історії краю. – 1998. – №11-12. – С.2.

Музика – частина духовного світу людини для розвитку цивілізованого суспільства. Важливим є збереження духовних зв'язків поколінь, передача з рук в руки того, що набуто віками. Цим займаються школи естетичного виховання, в тому числі і Збаразька музична школа, яка була започаткована 5 січня 1945 року.

114. *Занько, І. Живучість нації* [Текст]: Збаразькі події: [про ЗУНР] / І. Занько // Народне слово. – 1998. – 23 жовт.; 30 жовт.

115. *Занько, І. ЗУНР – перша ластівка державності* [Текст]: Збаразькі події 1 листопада 1918 року / І.Занько // Вісник історії краю. – 1997. – №4. – С.2.

116. *Занько, І. ЗУНР – перша ластівка державності* [Текст]: Збаразькі події 1 листопада 1918 року / І.Занько // Народне слово. – 1998. – 30 жовт.

117. *Збаразькі гирьовики вибороли бронзу* [Текст] // Народне слово. – 2011. – 2 груд.

118. *Квасюк, О. Школа – священна домівка, бо все починається з неї* [Текст]: [про історію школи-інтернату м.Збараж] / О.Квасюк // Народне слово. – 1997. – 10 жовт.

119. **Кізь, О. *Моя цеглина в розбудові медичної служби в районі*** [Текст]: [історія медичної служби у Збаражі та околицях з початку 50-х років ХХ століття] / О.Кізь // Вісник історії краю. – 1997. – №6. – С.6.

120. **Коваль, І. *На струнах сонця, Збараже, дзвени!*** [Текст] / І.Коваль // Народне слово. – 1996. – 10 трав. – С.3-4: фотогр.

Вперше День міста святкували жителі старовинного міста Збараж 6 травня цього року (в день св. Юрія). Було освячено також герб і хоругва міста.

121. **Макарчук, Н. *Збараський літопис*** [Текст] / Н.Макарчук // Вісник історії краю. – 1995. – №5. – С.5, 7.

122. **Малащук, І. *Замковий ансамбль – під захистом держави*** [Текст]: [про замковий ансамбль в м.Збараж] / І.Малащук // Народне слово. – 1994. – 23 верес.

123. **Малевиц, А. *На вулиці Горького, 8*** [Текст]: до 80-річчя першої української гімназії у Збаражі // Колгоспне життя. – 1988. – 30 лип.

124. **Мандрик, О. *Парафіяльна площа*** [Текст]: вулицями рідного міста / О.Мандрик // Народне слово. – 2000. – 21 квіт.

125. **Мармаш, Я. *Збараж – місто чемпіонів*** [Текст]: [про школу вільної боротьби, яку очолює П.Король] / Я.Мармаш // Свобода. – 2011. – 8 черв. – С.6: фотогр.

126. **Михайлюк, С. *Згадаймо події півстолітньої давності*** [Текст]: 50-річчя звільнення Збаражчини від німецько-фашистських загарбників / С.Михайлюк // Народне слово. – 1994. – 18 берез.

127. **Моргун, О. *Збараж і листопадовий чин*** [Текст]: до 83-ї річниці проголошення ЗУНР / О.Моргун // Народне слово. – 2001. – 26 жовт.

128. **Моргун, О. *Туристичний сезон Тернопілля стартував у Збаражі*** [Текст] / О.Моргун // Народне слово. – 2011. – 6 трав.

129. *Муясарова, Н. Храм мудрості* [Текст] / Н.Муясарова // Вісник історії краю. – 1995. – №1. – С.7-8.

Історія відкриття першої бібліотеки у Збаражжі та її діяльність після переведення державних масових бібліотек на централізовану систему обслуговування.

130. *Озима, Я. Тур обласної ліги з волейболу відбувся у Збаражжі* [Текст] / Я.Озима // Народне слово. – 2011. – 18 листоп. – С.8: фотогр.

131. *Олешук, І. Віче у Збаражжі з нагоди проголошення в 1941 році Української Самостійної Соборної Держави* [Текст]: із спогадів політв'язня / І.Олешук // Вісник історії краю. – 1997. – №6. – С.4.

132. *Олешук, І. Як проголошували відновлення Української держави в Збаражжі* [Текст]: сторінками історії // Свобода. – 2006. – 1 лип.

133. *Ольженко, Я. Під склепінням замку лунала мідь оркестру* [Текст]: культура / Я.Ольженко // Народне слово. – 1999. – 2 квіт.

30-річчя від часу заснування духового оркестру в Збаражжі.

134. *Остапчук, Р. Архітектурне обличчя Збаражжа* [Текст]: місто в якому ми живемо / Р. Остапчук // Вісник історії краю. – 1996. – №2. – С.7.

135. *Перець, Е. Як відроджували Збаразьку фортецю* [Текст]: замки Тернопілля / Е.Перець // Русалка Дністрова. – 1997. – №3. – лют.

136. *Підгірський, О. Не втратити того, що зберегла людська пам'ять...* [Текст]: борці за волю України / О.Підгірський // Вісник історії краю. – 1995. – №6. – С.5.

Деякі факти про дії УПА в нашому краї.

137. *Поліха, З. Приз залишився в Збаражжі* [Текст]: [традиційний футбольний турнір «Збаразька золота осінь»] / З.Поліха // Народне слово. – 2010. – 19 листоп.

138. **Сиско, І. Борцівський турнір знову зібрав друзів** [Текст]: [до Збаража з'їхались спортсмени з Німеччини, Польщі, Росії та України] / І.Сиско // Народне слово. – 2011. – 10 черв. – С.5: фотогр.

139. **Сиско, І. Збаразькій оселі людської мудрості – 60 років** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2005. – 25 листоп.

140. **Сиско, І. Наталя Михно видасть книгою легенди Збаража** [Текст]: [у ЦБ відбулась зустріч молоді письменниці Н.Михно, організована директором ЦБ та співробітниками НЗ «Замки Тернопілля»] / І.Сиско // Народне слово. – 2011. – 11 листоп. – С.3: фотогр.

141. **Сиско, І. Прах мільйонів замучених стукає в серця** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2012. – 2 груд.

Пам'ять багато чисельних жертв голодомору 1932-33 рр. збаражани вшанували реквіємом, який відбувся у залі місцевої музичної школи.

142. **Сиско, І. Районне радіо живе надією** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2011. – 18 листоп. – С.2: фотогр.

143. **Сиско, І. Тарас Багрій – бронзовий призер чемпіонату України в суперлізі** [Текст]: [волейбол] / І.Сиско // Народне слово. – 2011. – 20 трав.

144. **Сиско, І. Турнір по-королівськи** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2006. – 21 квіт.

У Збаражі відбувся III Міжнародний турнір пам'яті майстрів спорту О.Короля і Н.Бойка з вільної боротьби, учасники приїхали з Польщі, Німеччини, Естонії.

145. **Сиско, І. У Збаражі відкрився «Український сувенір»** [Текст]: [відкрився салон-магазин народного мистецтва] / І.Сиско // Народне слово. – 2011. – 23 груд. – С.4: фотогр.

146. **Сиско, І. «Чемпіон» – спортивна гордість Збаражчини** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2006. – 6 січ.

147. **Слободян, М. Під гуркіт гармат** [Текст]: [про визволення району та міста від німецько-фашистських загарбників] / М.Слободян // Народне слово. – 1991. – 1 січ.

148. **Філик, І. Місто над Гнізною прийматиме борців-міжнародників** [Текст] // Народне слово. – 2006. – 7 квіт.

149. **Філик, І. Спортивно-мистецька фесрія** [Текст]: [вшанували спортсменів та тренерів] / І.Філик // Народне слово. – 2007. – 2 берез.

150. **Формаза, Л. Мистецька облога по-Збаразьки** [Текст] / Л.Формаза // Народне слово. – 2010. – 22 жовт. – С.3: фотогр.

У Збаразькому замку відбувся рок-фестиваль «Збаразька “DRIVE” – Облога – 2010».

151. **Хрін, І. 1 листопада 1918 року у Збаражі** [Текст] / І.Хрін // Вісник історії краю. – 1995. – №1. – С.6.

Яким був той далекий день 1 листопада в Збаражі? Згадує Іван Хрін, колишній житель Збаражі, а потім – український емігрант.

152. **Цьолко, О. Збараж відзначив День туризму «Веселими стартами»** [Текст] / О.Цьолко // Народне слово. – 2011. – 7 жовт.

153. **Цьолко, О. У будинку дитячої та юнацької творчості відбувся день відкритих дверей** [Текст] / О.Цьолко // Народне слово. – 2011. – 30 верес.

154. **Ювілейна монета** [Текст] // Вісник історії краю. – 2011. – №1. – С.8.

В червні 2011 року буде випущено ювілейну монету, присвячену 800-річчю першої письмової згадки про місто Збараж.

155. *Яготинська, М. Збараж серед історичних міст Тернопільщини* [Текст] / М.Яготинська // Народне слово. – 2010. – 27 серп.

156. *Яркун, А. Збаразький замок візьмуть за приклад* [Текст]: [у місті відбулась міністерська нарада] / А.Яркун // Народне слово. – 2010. – 6 серп.

157. *Яркун, А. Замки Збаражчини претендують на звання чудес України* [Текст] / А.Яркун // Народне слово. – 2010. – 24 верес.

158. *Дуда, І. Збаразький замок* [Текст] / І.Дуда // Тернопільський енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1: А-Й. – С.633-634.

159. *Боднар, С. Підбито підсумки роботи народно-господарського комплексу району та виконання районного бюджету* [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/07/29/pidbyto-pidsumky-roboty-narodnohospodarskoho-kompleksu-rajonu-ta-vykonannya-rajonnoho-byudzhetu/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

160. *В обігу з'явилася монета до 800-річчя Збараж на Тернопільщині* [Електронний ресурс] // Західна Україна. – [Україна], 2011. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/07/14/298692>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос., пол., англ. – Опис зроблено: 08.08.2012.

161. *Збаразький курінь* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Збаразький_курінь, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр.

162. *Золотнюк, А. Єднання минулого і сьогодення (24 зліт геральдистів України в Збаражі)* [Електронний ресурс] / А. Золотнюк // Вільне

життя. . – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <http://vilne.org.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=665:zlitgerald&catid=7:duhovnist&Itemid=4>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

163. *Історія Збаражжя та Збаражчини – в архівних документах* [Електронний ресурс] // NTer.Net.Ua Почути. Побачити. Розповісти! – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://nter.net.ua/main/16834-istoriya-zbarazha-ta-zbarazhchini-v-arxivnix-dokumentax.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

164. *Моргун, О. Козаки хочуть негайного відновлення роботи координаційної ради українського козацтва* [Електронний ресурс] / О.Моргун // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/10/19/kozaky-hochut-nehajnoho-vidnovlennya-roboty-koordynatsijnoji-rady-ukrajinskoho-kozatstva/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

У рамках святкування 800-річчя Збаражжя у Замковому палаці НЗ «Замки Тернопілля» відбулася Велика Козацька рада. У ній взяли участь керівники козацьких організацій з 23 областей України.

165. *Моргун, О. У Збаразькому замку може з'явитися реставраційна майстерня під керівництвом Володимира Магінського* [Електронний ресурс] / О.Моргун // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/10/26/u-zbarazkomu-zamku-mozhe-zyavytysya-restavratsijna-majsternya-pid-kerivnytstvom-volodymyra-mahinskoho/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Виставка малярства та реставрації Володимира Магінського в Замковому палаці НЗ «Замки Тернопілля» відкрилася невдовзі після ювілею митця, члена Національної спілки художників України і показала нові грані його творчості.

166. *Підприємства міста Збараж* [Електронний ресурс] // Неофіційний сайт міста Збараж. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://zbarazhchyna.narod.ru/5.htm>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

167. *Рятівники Збаражчини: штрихи з історії і сьогодення* [Електронний ресурс] // Збараж – сайт міста. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: http://zbarazh.ucoz.com/news/rjativniki_zbarazhchinishtrikhi_z_istoriji_i_sogodennj_a/2009-09-14-24, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

168. *Сиско, І. Майстерність молодих педагогів виховують наставники* [Електронний ресурс] / І. Сиско // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/12/28/majsternist-u-molodyh-pedahohiv-vykovuyut-nastavnyky/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

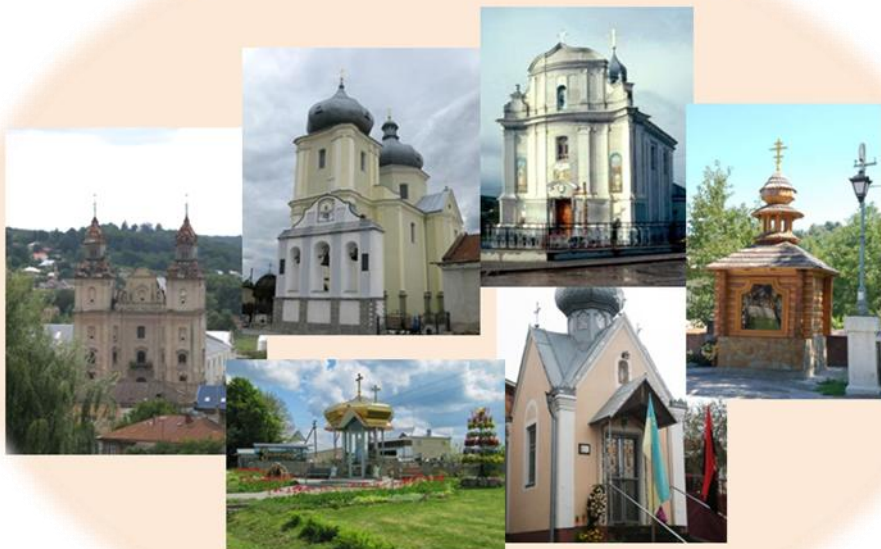
169. *Сиско, І. Найкращий дарунок – стадіон* [Електронний ресурс] / І.Сиско // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/10/18/najkraschyj-darunok--stadion/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

170. *Сірий, С. Вінок пісень на святі Збараж* [Електронний ресурс] / С.Сірий // Вільне життя. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <http://vilne.org.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=292:zbarazh&catid=7:duhovnist&Itemid=4>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

171. *Снітовський, О. Найбільший в Україні гарбузовий замок спорудили на Тернопільщині* [Електронний ресурс] / О.Снітовський // Укрінформ. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/nayblshiy_v_ukran_garbuzoviy_zamok_sporudili_na_ternoplishchin_1049212, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

172. *Тимошик, М.М. 800 – річчя Збаражжя – свято, що народилося у великих потугах* [Електронний ресурс] / М.М. Тимошик // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodneslovo.te.ua/2011/10/26/800---richchya-zbarazha-svyato-scho-narodylosya-u-velykyh-potuhah/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Духовні обереги краю

*Саме наш край справдна щиро
множив героїку національного утвердження,
істинні скарби національних традицій, звичаїв,
обрядів, непорушні засади християнської моралі
та духовності...*

173. **Вербовецький, Ю. Храми міста** [Текст]: [про Успенську церкву м.Збараж] / Ю.Вербовецький, О.Мандрик // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – С.15-17.

174. **Грещук, Г. Духовна семінарія переїхала до Збаражя** [Текст] / Г.Грещук // Свобода. – 1998. – 24 жовт.

175. **Данилейко, М. Церкві Успіня Пресвятої Богородиці – 250** [Текст] / М.Данилейко // Народне слово. – 2005. – 18 лют.

176. *Духовна школа Тернопілля* [Текст]: «Живи і мужній, семінаріє наша» // Народне слово. – 2001. – 1 черв.

10-річчя Тернопільській духовній семінарії ім. св. Рівноапостольних Кирила і Мефодія, яка розташована у м.Збараж.

177. *Залеський, А. І ще на один храм Божий стала світлішою наша земля* [Текст] / А.Залеський // Народне слово. – 2005. – 25 листоп.

178. *З нами Бог і Україна* [Текст]: [на вул. Довгій освячено і капличку Святої Покрови] // Народне слово. – 1997. – 31 жовт.

179. *Макарчук, Н. Ювілей Духовної семінарії* [Текст] / Н.Макарчук // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.12-13.

Історія створення семінарії ім. св. Рівноапостольних Кирила і Мефодія в м. Збараж.

180. *Мандрик, О. Будуються храми* [Текст] / О.Мандрик // Вісник історії краю. – 1997. – №4. – С.2.

181. *Мандрик, О. Каплиця святого Яна (Івана) Непомуки на Чорному мості* [Текст] / О.Мандрик // Народне слово. – 2004. – 11 черв.

182. *Мандрик, О. Нові храми міста* [Текст]: [про церкву Різдва Христового] / О.Мандрик // Народне слово. – 2008. – 17 січ.

183. *Мандрик, О. Римо-католицький костел і монастир святого Антонія у м. Збараж* [Текст] / О.Мандрик // Вісник історії краю. – 1998. – №8. – С.5.

184. *Мандрик, О. Свято-Покровська капличка* [Текст] / О.Мандрик // Вісник історії краю. – 1997. – №11. – С.6.

185. *Мандрик, О. Спасо-Преображенська церква* [Текст] / О.Мандрик, Ю.Вербовецький // Вісник історії краю. – 1996. – №6. – С.6.

186. **Мандрик, О. Храми міста** [Текст]: [Воскресенська церква] / О.Мандрик, Ю.Вербовецький // Вісник історії краю. – 1997. – №3. – С.4.
187. **Моргун, О. Під опікою Богородиці** [Текст]: [капличку освятили та відкрили у вестибюлі ОКС школи-інтернату] / О.Моргун // Народне слово. – 2010. – 1 жовт.
188. **Найко, М. Монастир святого Онуфрія у Збаражжі** [Текст] / М.Найко // Народне слово. – 2004. – 11 черв.
189. **Рожко, В. Монастирі і храми міста Збаражжа XIII-XIX ст.** [Текст] / В.Рожко // Народне слово. – 2002. – 11 січ.
190. **Рожко, В. Найдавніша святиня історичного Збаражжа** [Текст]: православні святині і храми України / В.Рожко // Православний вісник. – 2002. – №1-2. – С.47-50.
191. **Сиско, І. Стала юною 250-літня церква** [Текст]: [церква Христового Воскресіння] / І.Сиско // Народне слово. – 2006. – 27 жовт.
192. **Сиско, І. Лікарняну капличку освятив єпископ** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 8 січ.
193. **Сиско, І. У Збаражжі освятили Святопокровську церкву** [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 15 жовт.
194. **Тхір, Н. Радій, Маріє пресвята...** [Текст]: [на свято апостолів Петра і Павла відбулось освячення гроту Пречистої Діви Марії по вул. Тургенєва у Збаражжі] / Н.Тхір // Народне слово. – 2010. – 16 лип.
195. **Федорів, Т. Чудотворна ікона Збаразької Божої Матері** [Текст]: [про ікону, яка знаходиться в костелі Святого Антонія] / Т.Федорів, О.Мандрик // Федорів, Т. Збараж: погляд крізь віки [Текст]: історико-краєзнавчий нарис / Т.Федорів, О.Мандрик – Збараж: Рушник, 2011. – С. 82-88.

196. *Чайка, В. Каплиця князів Збаразьких* [Текст] / В.Чайка // Народне слово. – 2010. – 26 листоп.

197. *Духовні святині міста Збараж* [Текст] // Духовні святині Збаражчини: інформаційно-бібліографічний нарис / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2008. – С.4-47.

198. *Каплиці (маленькі церкви для тимчасових Богослужінь)* [Текст] // Духовні святині Збаражчини / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2008. – С.87-88.

199. *Бернардинський монастир* [Електронний ресурс] // Збараж: інформаційний портал. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу: <http://zbarazh.at.ua/index/0-5>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

200. *Боднар, С. Першу річницю відзначила Свято-Покровська церква у Збаражі* [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/10/17/pershu-richnytsyu-vidznachyla-svyato-pokrovska-tserkva-u-zbarazhi/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 09.08.2012.

201. *Воскресенская церковь* [Електронний ресурс] // Doroga.UA: путеводитель по Украине. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: http://www.doroga.ua/poi/Ternopoljskaya/Zbarazh/Voskresenskaya_cerkovj/594, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 08.08.2012.

202. *Збараж. Місто* [Електронний ресурс] // Україна. Інкогніта: подорожі, невідомі та заповідні місця України. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://ukrainaincognita.com/khramy/zbarazh-misto>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 08.08.2012.

Храми міста.

203. *Старовинні храми України: Бернардинський монастир в Збаражі* [Електронний ресурс] // Туристичний портал RestGeo. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://restgeo.com/Item/1352/Sleduet-posetitj-Starinnie-hrami-Ukraini-Bernardinskij-monastirj-v-Zbarazhe.aspx?cid=43&lang=ukr>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

204. *Успенська церква* [Електронний ресурс] // Україна. 3D. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: http://ukraine3d.com/uk/Uspenska_Zerkov_v_Zbaraje_3D, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос., англ. – Опис зроблено: 08.08.2012.

205. *Успенская церковь* [Електронний ресурс] // Doroga.UA: путеводитель по Украине. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: http://www.doroga.ua/poi/Ternopoljskaya/Zbarazh/Uspenskaya_cerkovj/595, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 08.08.2012.

206. *Храми* [Електронний ресурс]: архітектурно-історична спадщина // Збараж. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://restgeo.com/Item/1352/Sleduet-posetitj-Starinnie-hrami-Ukraini-Bernardinskij-monastirj-v-Zbarazhe.aspx?cid=43&lang=ukr>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

207. *Шимків, О. Зводять храм усією громадою* [Електронний ресурс] / О. Шимків // Вільне життя. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <http://vilne.org.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=1815:zvodathram&catid=7:duhovnist&Itemid=4>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Пам'ятники, меморіальні дошки та знаки

208. *Барва, Г. Хай же святиться ім'я твоє, Герою!* [Текст] / Г.Барва // Народне слово. – 1995. – 14 лип. – С.3: фотогр.

Про відкриття у м.Збараж пам'ятника полковнику УПА Д.Клячківському (Климу Савуру).

209. *Бачинський, Я. Смуток білого полину* [Текст] / Я.Бачинський // Свобода. – 2006. – 19 квіт.

У Збаразі 26 квітня, в парку ім. полковника Бурляя відкривають пам'ятник ліквідаторам аварії на ЧАЕС.

210. *Ганусевич, Н. Нововідкриті пам'ятки історії і культури Збаражжя* [Текст]: [сучасні пам'ятники про минуле] / Н.Ганусевич // Народне слово. – 2007. – 13 лип.

211. *Дністренко, Я. Франкове слово завжди єднало* [Текст]: [про відкриття пам'ятника І.Франку в м.Збараж] / Я.Дністренко // Свобода. – 1992. – 19 листоп.

212. *Живи, Каменяре, у слові, у пам'яті нашій, у бронзі!* [Текст]: [про відкриття пам'ятника І.Франку у м.Збараж] // Народне слово. – 1992. – 3 листоп.

213. *Не дамо топтати нашу єдність* [Текст]: [про відкриття у м.Збараж пам'ятника полковнику УПА Д.Клячківському (Климу Савуру)] // Народне слово. – 1995. – 14 лип. – С.5: фотогр.

214. *У пам'ять про жертви більшовицького терору* [Текст]: [Фотографії] // Вісник історії краю. – 1996. – №10. – С.5: фотогр.

З ініціативи районної організації Народного Руху України на збараському кладовищі, на місці вічного спочинку патріотів Вітчизни встановлено пам'ятник.

215. *Ясінська, Г. Збараж шанував героїв* [Текст] / Г.Ясінська // Вільне життя. – 1996. – 1 листоп. – С.3.: фотогр.

Відкриття пам'ятника борцям за волю України.

216. *Бондарук, П. Храми культури і знань* [Текст] / П.Бондарук // Вісник історії краю. – 1997. – №5. – С.2.

5 травня на будинку біля церкви Успення Пресвятої Богородиці відбулось посвячення меморіальної дошки. Напис на ній повідомляє, що в цьому будинку містилася читальня «Просвіти».

217. *Кушнірук, З. Ті, для кого Україна була дорожча за життя* [Текст]: пам'ять / З.Кушнірук // Свобода. – 2003. – 21 серп. – С.4:фотогр.

На приміщенні Збаразької ЦРЛ відкрито меморіальну дошку на честь 100-річчя від дня народження Тараса Білинського.

218. *Макарчук, Н. Військовий стратег, трибун народних мас* [Текст]: відкриття меморіальної дошки отаману Симону Петлюрі / Н.Макарчук // Вісник історії краю. – 1997. – №11. – С.1.

219. *Сиско, І. В честь доблесті козацької* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2002. – 29 берез.

Біля підніжжя замкової гори освячено встановлений хрест, споруджений в знак пам'яті загиблих козаків під мурами Збаразької фортеці.

220. *Сиско, І. У Збаражжі освятили хрест пам'яті* [Текст]: [урочистості з нагоди освячення пам'ятного знака жертвам репресій більшовицько-комуністичного режиму] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 3 груд. – С.3: фотогр.

221. *Моргун, О. У при замковому парку оселилися козаки* [Текст]: [дипломними роботами – скульптурними козаками поповнили парк НЗ «Замки Тернопілля»] / О.Моргун // Народне слово. – 2011. – 1 лип. – С.4: фотогр.

222. *Архітектурно-історична спадщина* [Електронний ресурс] // Збараж: інформаційний портал. – [Україна], 2011. – Режим доступу: http://zbarazh.at.ua/index/arkhitekturno_istorichna_spadshhina/0-16, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012

223. *Меморіальні таблиці* [Електронний ресурс]: архітектурно-історична спадщина // Збараж. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/oxananaiko/arhitekturno-istoricna-spadsina/memorialni-tablici>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

224. *Пам'ятники* [Електронний ресурс]: архітектурно-історична спадщина // Збараж. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/oxananaiko/arhitekturno-istoricna-spadsina/pam-atniki>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

«Просвіта» у Збаражжі

Не заспокоймося сьогодні своєю незалежністю і не допускаємо думки, що «Просвіта» пережила свій вік, - вона зможе відійти в минуле тільки тоді, коли всі українські голови ідентифікують себе з Україною.

Р.Іваничук

225. **Малевич, А.** *«Просвіта» на Збаражчині* [Текст]: історичний нарис / А.Малевич. – Збараж, 1995. – 57 с.

226. **Боклінка, Н.** *«Просвіта»* [Текст]: громадські організації Збаражчини початку ХХ ст. / Н.Боклінка // Народне слово. – 2003. – 11 лип.

227. **Бондарук, П.** *Світлий вогник «Просвіти»* [Текст] / П.Бондарук // Вісник історії краю. – 1998. – №10. – С.7.

228. **Данилейко, М.** *Школа мужності і патріотизму* [Текст]: до 100-річчя Товариства «Народний дім» / М.Данилейко // Народне слово. – 2008. – 26 верес.

229. **Занько, І.С.** *Збаразький варіант. Але можливі й інші* [Текст]: [Збаразька «Просвіта»] / І.С.Занько // Просвіта. – 1993. – Вип.2. – січ.

230. **Кравчук, В.** *Негаснучий факел просвітництва* [Текст]: 130-ти річчю «Просвіти» присвячується / В.Кравчук // Вісник історії краю. – 1998. – № 6-7. – С.2.

231. *Малевиц, А. Спогади старого просвітянина* [Текст] / А.Малевиц // Народне слово. – 1992. – 10 листоп.

232. *Мандрик, О. Засновник «Просвіти»* [Текст] / О.Мандрик // Вісник історії краю. – 1998. – №4. – квіт.

233. *Муравка, І. Відновлює історичну пам'ять, дбає про майбутнє нації* [Текст]: до 140-річчя створення «Просвіти» / І.Муравка // Народне слово. – 2008. – 5 груд.

234. *Сиско, І. Не старіють просвітянські ідеали* [Текст]: до 135-річчя «Просвіти» / І.Сиско // Народне слово. – 2003. – 12 груд.

235. *«Просвіта» у Збаражжі* [Текст]: інформ. довідка / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; підгот. В.Радовська. – Збараж: [б.в.], 2010. – 7 с.

Видатні люди Збаражя

*Хто не шанує видатних людей
свого народу. Той сам не годен пошани.
М.Рильський*

Багрій Петро

Багрій Петро Федорович народився 19 червня 1960 року, в с. Болязуби Збараського району Тернопільської області – український спортсмен-гирьовик, тренер. Майстер спорту міжнародного класу (1997).

Закінчив Вінницький педагогічний інститут (1987).
Бронзовий призер чемпіонату України (1994—1996).
Чемпіон України (1997), володар Кубка України (1997-1999). 1997 рік – чемпіон світу, 1999 рік – бронзовий призер чемпіонату світу. Від 1988 року – викладач фізичного виховання Збараського ПТУ-25. Виступає за ССТ «Колос».

Література

236. **Бутор, Д.** «Срібний» дубль Петра Багрія [Текст] / Д. Бутор // Народне слово. – 2003. – 10 жовт.

237. **Озима, Я.** **Петро Багрій – знову чемпіон країни** [Текст]: [відбувся чемпіонат України з гирьового спорту серед ветеранів] / Я.Озима // Народне слово. – 2010. – 21 трав.

238. *Озима, Я. Петро Багрій та Микола Герас їдуть на чемпіонат світу* [Текст] / Я.Озима // Народне слово. – 2010. – 26 лют.

239. *Петро Багрій та Микола Герас поїдуть на чемпіонат світу з гирьового спорту* [Текст] // Народне слово. – 2011. – 1 лип.

240. *Сиско, І. Здоров'я Вам тренере!* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 25 черв.

241. *Сиско, І. Петро Багрій – знову чемпіон світу* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2009. – 3 лип.

242. *Сиско, І. Петро Багрій – чемпіон світу п'ять разів* [Текст]: [гордість Збаражчини, п'ятикратний чемпіон світу з гирьового спорту] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 19 листоп.

243. *Сиско, І. Петро Багрій і Микола Герас – у списку найкращих* [Текст]: гирьовий спорт / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 8 січ.

244. *Бубній, П. Багрій Петро Федорович* [Текст] / П. Бубній, Г. Гунтік // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 1: А-Й. – С.65.

245. *Багрій Петро Федорович* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Багрій_Петро_Федорович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 09.08.2012.

246. *Петро Багрій – чемпіон світу п'ять разів* [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2010/11/19/petro-bahrij-chempion-svitu-pyat-raziv/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

247. *Петро Багрій виборов чемпіонський титул* [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/10/25/petro-bahrij-vyborov-chempionskyj-tytul/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

248. *Петро Багрій та Микола Герас поїдуть на Чемпіонат світу з гирьового спорту* [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/06/30/petro-bahrij-ta-mykola-heras-pojidut-na-chempionati-svitu-z-hyrovoho-sportu/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 08.08.2012.

249. *Спортивні постаті області: Багрій Петро Федорович* [Електронний ресурс] // Misto.Net. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2002-2012. – Режим доступу: <http://www.misto.net/firm/1205107.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Батюк Антін

Батюк Антін народився 11 червня 1894 року в м.Збараж – громадський діяч, видавець. Закінчив учительську семінарію в Тернополі (1912). Вступив у ряди Українських Січових Стрільців, а в 1917 році в ранзі поручника брав участь у національно-визвольній боротьбі аж до її програної під натиском ворожих сил. Воював в УСС, УГА; від осені 1919 року – старшина Армії УНР. Студіював право (1920) в Українському державному університеті в Кам'янці (нині м. Кам'янець-Подільський).

Не маючи можливості під польською окупацією одержати працю по фаху, він в 1922 році емігрував до США. Працював в американських міських установах, а крім того займався культурно-освітньою працею у Скрантоні і Тейлборі, де провадив Школу Українознавства. Коли в 1923 році створилась національно-визвольна організація Оборона України, А.Батюк був активним її членом. Правничі студії продовжував у Міннеапольському і Пенсильванському університетах. 1928-33рр. працював у редакції газети «Народна воля», 1929-33 рр. – управитель видавництва; 1946-72 – голова Українського робітничого (братського) союзу. В тому часі він був активним в багатьох громадських установах і в 1955 році його обрано на пост секретаря УККА, а кілька років пізніше — на голову Політичної Ради УККА, однак по кількох місяцях з того посту він пішов з посту. За часів його головування УРСююз долучився до встановлення СКВУ.

Помер в м.Скрантон, США 23 жовтня 1978 року.

Література

250. *Антін Батюк* [Текст] // Збаражчина: зб. споминів, ст. і матеріалів / літ. ред. Д. Корбутяк. – Торонто: накладом Об'єднання Збаражан Америки і Канади. – Т.17. – С. 643-650.

251. *Жила, В. Антін Батюк* [Текст] / В.Жила // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 494-497.

Серед діячів української еміграції в Америці одне з почесних місць належить Антонові Батюку, колишньому довголітньому голові Українського Робітничого Союзу.

252. *Заячківський, О. Лицар честі і духу* [Текст] / О.Заячківський // Вісник історії краю. – 1996. – №11-12. – С.3-4.

Антон Батюка, уродженця Збаражжя, знали в діаспорі не тільки як громадського й політичного діяча в Америці, як довголітнього голову Українського Робітничого Союзу, але й як скромного, вдумливого працівника, як чесну й безкомпромісну людину, яка ніколи не мінjala своїх переконань і заради правди й людської гідності готова була на самопожертву.

253. *Дуда, І. Батюк Антін* [Текст]: [біографія] / І.Дуда, Б.Мельничук // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 1: А-Й. – С.89.

254. *Закривецький, М.М. Батюк Антін* [Текст] / М.М.Закривецький // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т.2: Б-Біо. – С.315.

255. *Батюк Антін* [Електронний ресурс] // Enziklopediya. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2008-2011. – Режим доступу: <http://www.macsanomat.com/index.php/term/6-entsiklopediya-v,3292-batyuk-antin.xhtml>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос., англ., ісп. – Опис зроблено: 07.08.2012.

256. *Батюк Антін* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Батюк_Антін, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

257. *Помер св. п. Антін Батюк* [Електронний ресурс] // Свобода 1978. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:rXmSjpiygf4J:www.svoboda-news.com/arxiv/pdf/1978/Svoboda-1978-231.pdf+&hl=ru&gl=ua&pid=bl&srcid=>

[ADGEEShIvJHt7ncz4ggJQArcLf3XvR_mskqlmcgVlk4osh92xXXFbjdeNHpRyW2LFtEHjyJxmElxrXTohKkiS2b-02dZqvl5aIvZPV9JJgtHcdaZfKqsViziSCCLjonSzON9JPvRw&sig=AHIEtbSjesW1vLvVGRlruIVZ1FKWjIFjQ,](https://www.researchgate.net/publication/324444444) вільний. –

Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Білинський Борис

Білинський Борис Тарасович народився 16 червня 1933 року в м.Збараж. Закінчив Львівський медичний інститут (1956). Доктор медичних наук(1972), професор (1977), член НТШ (1992), академік Академії вищої школи України (1993). Член Нью-Йоркської академії наук (1994), член Європейської організації дослідження раку (1992), Європейського товариства мамологів (1994).

Борис Тарасович працював у лікарнях Борислава, Городка і Львова. Від 1966 року – у Львівському медичному інституті (нині університет); доцент, професор, завідувач кафедри онкології і радіології від 1986 року, одночасно проректор з лікувальної роботи (1981-1991) та з наукової роботи (1991-2000). Автор близько 320 наукових праць, серед них 11 монографій, 3 перевидання підручника, посібників, першого підручника українською мовою з онкології (1998), 5 авторських свідоцтв на винаходи. Президент Львівського обласного відділу Фонду милосердя і здоров'я України (1989), ініціатор відкриття у Львові Госпісу – медико-соціального закладу для невиліковно хворих.

Нагороджений відзнакою Президента України орденом за заслуги III ст. (1999), відзнакою Президента України медаллю «Захиснику Вітчизни» (1999), медаллю Києво-Галицької метрополії УГКЦ «За вклад в справу відродження» (1990).

Є членом редакційних колегій «*Acta chirurgica Austriaca*», – Відень, Австрія, «*Acta medica Leopoliensia*» – Львів, «Практична медицина» – Львів, «Вісник НТШ» – Львів.

Література

258. *о. Бедрій, М. Борис Белінський – світило медицини зі Збаражжя* [Текст] / о. М.Бедрій // Народне слово. – 2009. – 17 лип.

259. *75 років від дня народження Білинського Бориса Тарасовича* [Текст] // Календар Знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2008 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2007. – С.13.

260. *Купчинський, О.А. Білинський Борис Тарасович* [Текст] / О.А.Купчинський, Я.-Р. М.Федорів. // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т.2: Б-Біо. – С.793.

261. *Мельничук, Б. Білинський Борис Тарасович* [Текст] / Б.Мельничук // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 1: А-Й. – С.131.

262. *Білинський Борис Тарасович* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Білинський_Борис_Тарасович, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

263. *Білинський Борис Тарасович* [Електронний ресурс]: Інтернет-проект. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу:

<http://anvsu.org.ua/index.files/Biographies/Bilinskiy.htm>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

264. *Білінський Борис Тарасович* [Електронний ресурс]: Інтернет-проект. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу http://uk.efactory.pl/Борис_Білінський, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

265. *Шпарик, Я. Білінський Борис Тарасович* [Електронний ресурс] / Я.Шпарик // Львівський національний медичний університет. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.meduniv.lviv.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=350&lang=uk&Itemid=320>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., англ. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Білінський Тарас

Білінський Тарас Володимирович народився в 1903 році в м.Збараж – лікар, громадський діяч. Доктор медицини (1927). Член УЛТ у Львові.

У 1921 році закінчив українську гімназію в Тернополі, а в 1922 році почав медичні студії в Граці (Австрія), закінчивши їх у 1927 році. Диплом нострифікував у 1929 р. у Віденському університеті, після чого працював помічником лікаря у Львівському державному шпиталі. З 1930 року досить успішно вів приватну практику в Збаражі, належав до філії УЛТ у Тернополі. Незважаючи на велику зайнятість (лікування хворих), він відразу стає у проводі громадського життя, яке з його прибуттям значно пожвавилось.

У грудні 1930 року в Збаражі відбулися загальні збори в читальні «Просвіта», на яких головою управи одногolosно обрано молодого лікаря

Тараса Білінського. За короткий час читальня стала головним центром духовного життя збаражан. Тільки протягом кількох місяців у «Просвіту» вступило 200 осіб, переважно молоді. Мала кімната читальні не могла вмістити усіх бажаючих прочитати газету, послухати розповідь про історичне минуле українського народу, почерпнути знань медицини, ознайомитись з політичним життям нашого суспільства. Тарас Білінський домогся, щоб читальню «Просвіта» перенесли до малого залу Українського дому. Завдяки його старанням читальня передплачувала всі українські газети, що виходили в Польщі, а щоденну газету «Діло» і українські журнали він приносив з дому свої.

При читальні запрацювали аматорські гуртки, відбувалися вечорниці з танцями, а в піст чайні вечори, шахові змагання. Зібрані під час імпрез гроші призначалися для поповнення фондів бібліотеки. Це стривожило окупаційну владу, і вона шукала причину, щоб закрити читальню. Навесні 1934 року польська влада заарештувала Тараса Білінського нібито за приналежність до ОУН, а читальню закрила.

Минуло три місяці, але польська влада не змогла пред'явити управі «Просвіти» антидержавних злочинів. Староство змушене було відкрити читальню. У липні цього ж року повернувся Тарас Білінський, бо польська поліція не змогла пред'явити йому ніяких доказів злочину.

Тепер ще буйніше завирувало просвітницьке життя і в місті, й у повіті. Часто лікар виїжджав у села повіту і, крім лікарської допомоги населенню, сприяв і в поліпшенні національно-просвітницької роботи, в організації товариства тверезості. Як згадує Богдан Левків із Малої Березовиці, що в лікарських сумках з червоним хрестом він вивозив нову національну літературу, заборонену в Польщі. При читальнях працювали рахункові (фізкультурні) гуртки, влаштовували фестини — свято молоді.

Не спали і говорили. Через кілька місяців польські поліцаї несподівано налетіли на читальню «Просвіта», зробили обшук в бібліотеці, знайшли заборонені книги. Справу передали в суд. Але адвокат Кульчинський зумів

виграти процес. Ця перемога запалила українську молодь до роботи. На пропозицію Тараса Білинського при читальні організовано струнний оркестр, який часто виступав на імпрезах товариства, працював хор під керівництвом Л. Краснопери.

У 1935 році Т. Білинському вдалося організувати в Збаражі рахункове Товариство «Сокіл». Знову молодь обрала його головою.

По кількох місяцях праці Т. Білинський відмовився від керівництва «Сокола». Всю енергію і силу він віддає лікарській і просвітницькій роботі, стає районним провідником ОУН (підпільним). У 1937-1939 роках кілька разів був затриманий поліцією, але швидко звільнений, хоч йому грозили заслання і концтабір Береза Картузька.

Головою Товариства «Просвіта» в Збаражі Тарас Білинський був до 17 вересня 1939 року. Він також був членом Ради Окружного Союзу кооперативів та членом управи Українського народного дому.

В 1939 році, після встановлення радянської влади, призначений головним лікарем Збараської лікарні. Тарас Білинський був заарештований органами НКВС, але завдяки підтримки збаражан був звільнений.

5 липня 1941 року був закатований енкаведистами. Похоронили його тіло в Збаражі.

Під час повернення радянських військ у Збараж в 1944 р. сім'я Білинських, боячись нових переслідувань, виїхала з міста.

З нагоди 100-річчя від дня народження Т.Білинського на будинку Збараської районної лікарні відкрито меморіальну дошку.

Література

266. *Головин, Б. Такі воскресают, такі не вмирають, такі не згорять у вогні* [Текст]: до 100-річчя від дня народження Тараса Білинського / Б.Головин // Народне слово. – 2003. – 15 серп.

267. *Данилейко, М. Збаразька гілка роду Білинських* [Текст] / М.Данилейко // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.21-23.

268. *Малевиц, А. Славна родина лікарів Білинських* [Текст] / А.Малевиц // Народне слово. – 1996. – 31 трав.

269. *Служинська, З. Білинські* [Текст] / З.Служинська // Служинська, З. Генеалогія українських родин. – Визвольний шлях. – 1996. – №1. – С.605-606.

270. *Студницька, О. Тарас Білинський – під образами нашої душі* [Текст]: до 100-річчя від дня народження / О.Студницька // Народне слово. – 2003. – 22 серп.

271. *105 років від дня народження Білинського Тараса Володимировича* [Текст] // Календар знаменних та пам'ятних дат Збаражчини / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2007. – С.19.

272. *Білинський, Б. Білинський Тарас Володимирович* [Текст] / Б.Білинський // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 1: А-Й. – С.133.

273. *Тарас Білинський – лікар, просвітницький діяч* [Електронний ресурс] // Регіональний інформаційний портал Тернопільщина. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: http://www.irp.te.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=1572:2011-09-19-09-19-55&catid=7_6:2009-10-04-11-03-50, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Будзан Богдан

Будзан Богдан Павлович – відомий учений, державний та громадський діяч, педагог, відомий кандидат технічних наук, дійсний член Української академії наук національного прогресу (стратегічний менеджмент), професор Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ), Відмінник освіти України.

Богдан Будзан народився в м.Збараж 5 січня 1944 року. Закінчив Київський політехнічний інститут (1973р.) та Вищу економічну школу господарського управління в м.Києві (1986–1989рр.), пройшов спеціальний курс із менеджменту в Лондонській школі бізнесу (1989р.), навчався на вищих курсах з питань економічних реформ у Канаді (1989р.), за програмою «Управління людськими ресурсами» Європейського банку реконструкції та розвитку в Австрії (1994р.), а також за міжнародною програмою для вищого управлінського персоналу в Гарвардській школі бізнесу в США (1996р.).

У 1991 році Б. П. Будзана запрошено на роботу в Кабінет Міністрів нової незалежної Держави Україна, де він спочатку керував відділом з питань власності та підприємництва, а потім відділом по зв'язках із міжнародними фінансовими організаціями.

У 1993 р. на запрошення всесвітньо відомого фінансиста та філантропа Дж. Сороса пан Будзан очолив виконавчий орган благодійного Міжнародного фонду «Відродження» (МФВ), а від 1997 р. почав працювати генеральним директором, а згодом ректором вищого навчального закладу – Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ). Одночасно Богдан Будзан очолює Вчену раду Інституту, як професор кафедри менеджменту та економіки МІМ-Київ викладає дисципліни «Основи менеджменту» та «Самоменеджмент».

Нині Б. П. Будзан входить до складу Наглядової ради МІМ-Київ, очолює Наглядову раду Центру розвитку інновацій, є членом Ради директорів Європейської фундації розвитку менеджменту та Асоціації менеджмент-освіти країн Центральної та Східної Європи, Почесним членом Асоціації українських професіоналів США («Вашингтонська група»), членом Наглядової ради фонду вільного підприємництва для країн Східної Європи (США) і членом редколегій наукових журналів «Постметодика» й «Маркетинг в Україні».

Усе своє життя Богдан Павлович був і залишається лідером, людиною активної громадянської позиції, яскравою творчою особистістю. В його доробку понад 120 наукових статей, присвячених науково-технічним та актуальним суспільно-економічним проблемам, питанням розвитку освіти в Україні. Йому належить 13 винаходів. Він є автором книги «Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи». За свою плідну працю Богдан Павлович Будзан нагороджений державними нагородами та низкою Почесних Грамот.

7 лютого 2001 року Богдану Павловичу присвоєно звання «Почесний громадянин Збаража» за активну життєву позицію та меценатську діяльність в підтримці обдарованої освітянської молоді.

Література

274. **Будзан, Б. Телефонне інтерв'ю. Богдан Будзан: «Ми заслуговуємо гідного місця в світі»** [Текст]: [інтерв'ю] / пров. Ірина Сиско // Народне слово. – 2002. – 17 трав. – С.3: фотогр.

275. **Будзан, Б. «Пробую бути своєрідним містком між світом і нами»** [Текст]: бесіда з засновником і директором Консультативного центру з менеджменту, меценатом Богданом Будзаном / провела Ірина Сиско // Народне слово. – 2008. – 5 груд. // Народне слово. – 2008. – 12 груд.

276. **Будзан, Б. Шляхом самовдосконалення** [Текст]: роздуми нашого земляка / Б.Будзан // Народне слово. – 2004. – 6 лют.

277. **Будзану Богдану Павловичу – 60 років** [Текст]: наші славні земляки // Народне слово. – 2003. – 5 груд. – С.3: фотогр.

278. **Герасимчук, Б. Дует у супроводі чарівних тріо** [Текст] / Б.Герасимчук // Народне слово. – 2001. – 16 лют. – С.4: фотогр.

Богдан Павлович Будзан – генеральний директор Міжнародного інституту менеджменту, академік; Богдан Іванович Каплан – президент ЗАТ «Київметал». Кандидат фізико-математичних наук навідались до м.Збараж.

279. **Петрочук, Н. Богдан Будзан: «Великим земляцтвом повинна стати уся Україна»** [Текст]: Тернопільське земляцтво в Києві / Н.Петрочук // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.16.

280. **Шептицька, М. Життєві стежини Богдана Будзана** [Текст] / М.Шептицька // Вісник історії краю. – 2009. – №1. – С.3.

281. **Корнієнко, О. Будзан Богдан Павлович** [Текст]: [біографія] / О.Корнієнко, Б.Мельничук // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т. 1: А-Й. – С.192-193.

282. **Богдану Павловичу Будзану ректору Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ) 60 років** [Електронний ресурс]: наукове життя // Інтернет-холдинг Олега Соскіна. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2003/10/20031017.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., англ. – Опис зроблено: 07.08.2012.

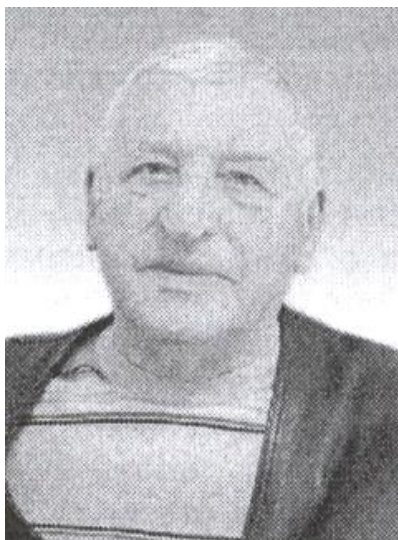
283. **Будзан Богдан** [Електронний ресурс] // Стратегічний партнер. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу:

<http://strategic-partner.com.ua/blog/Budzan-Bogdan.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

284. *Будзан Богдан Павлович* [Електронний ресурс] // Інститут електросварки ім. Е.О.Патона НАН України. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://paton.kiev.ua/ru/onas/personalii/Будзан-Богдан-Павлович/details>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос., англ. – Опис зроблено: 07.08.2012.

285. *Будзан Богдан Павлович* [Електронний ресурс] // Українська академія наук. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://old.uan.ua/?page=BudzanBP&cont=%C1%F3%E4%E7%E0%ED%20%C1%EE%E3%E4%E0%ED%20%CF%E0%E2%EB%EE%E2%E8%F7>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Дмитраш Андрій Степанович

Андрій Степанович Дмитраш народився 1935 року в с. Золота Слобода Козівського району Тернопільської області – кандидат технічних наук, виробничник, інженер, винахідник, автор 60 раціоналізаторських пропозицій та винаходів, понад 100 публікацій у фахових виданнях та галузевій пресі України, Польщі, Словаччини, Німеччини, Чехії, США.

В 1958 році закінчив Львівський лісотехнічний інститут, в 1963 – Київський інститут харчової промисловості. З 1959 року – змінний інженер, згодом заступник головного інженера Козівського цукрового заводу, 1964 – головний інженер, директор Борщівського цукрового заводу.

З 1971 року другою малою батьківщиною для Андрія Степановича Дмитраша стала Збаражчина. Сюди його призначено директором Збараського цукрового заводу. За період його роботи Збараський цукровий завод у 1973 році був першим в області нагороджений, на той час досить високою нагородою, - перехідним прапором СРСР, а згодом – більше 20 разів був переможцем Всесоюзних змагань. Двічі заносився на Всесоюзну Дошку пошани, а також отримав Почесну Грамоту Президії Верховної Ради УРСР.

За період роботи Андрія Дмитраша було збудовано і введено в експлуатацію майже 12000 м.кв. житлового фонду, збудовано стадіон, спортивний комплекс з волейбольним залом, басейнами, тиром, залами аеробіки тощо.

Спортсмени заводу неодноразово ставали чемпіонами харчової промисловості України, а волейбольна команда була навіть чемпіоном СРСР серед харчовиків.

У 1989 році був збудований будинок культури, у якому працювало багато гуртків художньої самодіяльності. Зокрема, ансамбль пісні і танцю та драматичний гурток отримали звання народних самодіяльних колективів.

У 2001 році Андрій Степанович Дмитраш звільнився з посади директора та, згодом, був запропонований на посаду керівника-координатора з виробництва цукру у Республіці Узбекистан. Відтак, разом з сином Юрієм, заснував ТОВ «ЛАД».

З ініціативи Андрія Степановича та завдяки його благодійним внескам у Збаражі збудована церква Св. Павла і Петра, надавалась значна допомога у будівництві Свято-Покровської церкви. Фірма «ЛАД» надає допомогу організації «Карітас» геріатричному відділенню у Зарудді, Збараському територіальному центру соціально-обслуговування, Збараській школі-інтернату, дитсадкам тощо.

На підставі рішення міськвиконкому № 4 від 18. 01. 2001 року «Про відзначення Дня Подяки» в м. Збараж Дмитраш А.С. занесений в Почесну книгу.

Література

286. *Збаражчина для нього стала другою малою Батьківщиною* [Текст]: видатні земляки: [про А.С. Дмитраша] // Народне слово. – 2011. – 12 серп.

287. *Барна, В. Дмитраш Андрій Степанович* [Текст] / В.Барна // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2009. — Т. 4 (додатковий): А-Я. — С. 202: фотогр.

288. *Збаражчина для нього стала другою малою Батьківщиною* [Електронний ресурс] // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/08/08/zbarazhchyna-dlya-noho-stala-druhoyu-maloyu-batkivschynoyu/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Жила Володимир-Тарас Іванович

Жила Володимир-Тарас Іванович (25.06.1919 – 16.11.2004) народився в м.Збараж – літературознавець, публіцист, редактор. Закінчив Збаразьку гімназію в 1938 році. Того ж року почав студії на правничому факультеті Львівського університету, але не закінчив їх. Після закінчення війни доля закидає Жилу в Австрію, а у серпні 1947 року він виїжджає в еміграцію у Бразилію.

Нагороджений орденом «За заслуги» 3-го ступ в 2000 р. Доктор філософії (1967), професор (1974). Член НТШ, УВАН,

Українського історичного товариства, Української Академії мистецтв і науки, Американського товариства порівняльної літератури, Американського назвознавчого товариства та ін. наукових організацій. Віце-президент (1966-1968рр.), президент (1968-1970) Американської асоціації вчителів слов'ян і східноєвропейських мов. Нагороджений Хрестом Українського козацтва зі золотою лавровою гілкою на стязці в 1955 р. Член об'єднання українських письменників «Слово». Автор наукових праць «Ідейні основи Шевченкової «Гамалії»», «Гетьман Іван Мазепа під турецькою опікою: Історія та оцінка», «З історії українознавства і славістики в Канаді» та ін. Редактор, співредактор і видавець університетських записок із порівняльного літературознавства, збірника «Збаражчина» (співавтор) та ін. книг. Від 1986 року – член уряду УНР в екзилі в якому очолив міністерство культури і науки, згодом міністр зовнішніх справ.

Література

289. *Сорока, П. Володимир Жила* [Текст]: життя і творчість / П. Сорока. – Збараж : Лілея, 1999. — 298 с.

290. *Сорока, П. З думкою про Україну* [Текст]: [про літературознавця, філософа, публіциста, редактора В.І.Жилу] / П. Сорока // Реабілітовані історією: Книга Пам'яті Збараського району. – Т., 2006. – С. 26-27 : фотогр.

291. *Чопик, Д.Б. Жила Володимир* [Текст] / Д.Б.Чопик // Збараж і околиці в спогадах емігрантів / упоряд. В.Гриб [та ін.]. – Тернопіль: Тернопіль, 1993. – С.116.

292. *Боклінка, Н. Відзнака президента України* [Текст] / Н.Боклінка // Збараж – місто в Медоборах. – 2001. – №4. – С.25.

Професора Володимира Жилу, нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

293. *Войтина, П. Вістка від В. Жили з Канади* [Текст] / П.Войтина // Народне слово. – 1997. – 19 груд.

294. *Войтина, П. Слово про збаражанина Володимира Жилу – науковця і політичного діяча* [Текст] / П.Войтина // Вісник історії краю. – 1996. – №7. – С.3.

295. *Дерій, В. Відзнака Президента знайшла професора Жилу в Америці* [Текст] / В.Дерій // Народне слово. – 2000. – 15 груд.

296. *Жила, В. «Я люблю Збаражчину, як рідну маму»* [Текст]: [інтерв'ю] / пров. Я.Бачинський // Народне слово. – 1998. – 21 серп.

297. *Чайка, В. Патріоти України, сподвижники віри* [Текст] / В.Чайка // Народне слово. – 2002. – 15 лют.

Із листування єпископа Івана Прашка з професором Володимиром Жилою.

298. *Жила Володимир. «Він жив з Україною в серці»* [Текст]: біо-бібліограф. посібник / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2009. – 13 с.

299. *Жила Володимир Іванович* [Текст] // Література землі Збаразької: бібліограф. посібник. Вип.2. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2005. – С. 43-44.

300. *Жила Володимир-Тарас (25.V.1919, м. Збараж) — укр. вчений-філолог, літ. критик, бібліограф* [Текст] // Українські письменники: матеріали до бібліогр. словника. — К., 1995. — С. 12-14.

301. *Мельничук, Б. Жила Володимир-Тарас Іванович (25.06.1919, м.Збараж) — літературознавець, публіцист, редактор* [Текст] / Б.Мельничук // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2004. – Т. 1: А-Й. – С. 575 : фотогр.

302. *25 Червня 90 років від дня народження Володимира Жили (25.06.1919—15.11.2004) — літературознавця, філософа, публіциста, редактора* [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: <http://www.library.te.ua/librarycontent/calendar/kalendar09/065.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 08.08.2012.

303. *Жила Володимир* [Електронний ресурс] // Національна Спілка Письменників України. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.nspu.org.ua/dovidnyk/Ж>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 08.08.2012.

Заячківський Олександр

Заячківський Олександр – священик, громадський діяч. Народився в 1851 році в м.Збараж. Довголітній голова «Просвіти»; голова банку «Надія» у Збаражі. За старання отця Заячківського в Збаражі засновано читальню «Просвіти». У цьому ж році о. Заячківський стає «Віцепрезисом» (заступником) Повітової ради і членом Окружної шкільної Ради, в 1901 році - почесним крилошанином (вищий титул священика). В 1916 році стає деканом Збараського деканату. В листопаді 1918 року був обраний головою УНРади ЗУНР. Помер 1926 року в м.Збараж.

Література.

304. *Мандрик, О. Визначні священики Збаражчини* [Текст]: [про о. С.Качалу, о. О.Заячківського, о. С.Теслю] / О.Мандрик // Вісник історії краю. – 1996. – №3. – С.3, 5.

305. *Дуда, І. Заячківський Олександр* [Текст] / І.Дуда // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2004. – Т. 1: А-Й. – С. 631.

306. *Заячківський Олександр* [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2011 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – С.13.

Каплан Богдан

Каплан Богдан Іванович народився 5 червня 1958 року у м.Збараж. Голова Збаразького земляцтва в м. Києві, кандидат фізико-математичних наук, меценат. Президент закритого акціонерного товариства «Київметал».

Його дитинство та шкільні роки пройшли в основному за шкільною партою та на вигоні, що починався зразу за хатою Капланів.

Правда, в старших класах добавилися ще такі хобі, як вечори танців (прообраз теперішніх дискотек) та активне заняття спортом. Він двічі займає призові місця на обласних олімпіадах з математики, два роки поспіль захищає честь Збаразького району в обласному чемпіонаті з футболу та входить до складу збірної Тернопільської області з шашок.

Середню школу Богдан закінчує з похвальною грамотою по математиці та II дорослим спортивним розрядом з футболу, волейболу, баскетболу, шахмат, шашок та легкої атлетики. Але порядок, чіткість, логіка, притаманні Цариці наук, підкоряють його і в 1980 році він стає студентом математичного факультету Львівського державного університету.

В університеті Богдан продовжує вести активне життя: три роки підряд студенти обирають його старостою групи, він очолює факультетське відділення ДТСААФ (хто тепер знає що це таке?), організовує та керує гуртком художньої фотографії. Кожного літа приймає активну участь в «п'ятому трудовому семестрі»: роботу його студентських рук бачили новобудови в Херсонській та Вологодській (Нечорнозем'я) областях, в Сургуті (Західний Сибір), в Болгарії та Польщі. Дипломна робота студента Б.Каплана, присвячена термопружним полям в пограничних шарах електропровідних тіл, отримує високу оцінку спеціалістів і його після закінчення університету запрошують на роботу в рідну альма-матер.

Освоївши на протязі двох років нову для себе дисципліну «Теорія ймовірностей», молодий спеціаліст в 1982 році вступає до аспірантури Інституту математики Академії Наук України (м. Київ). З цього часу починається «київський» період життя Б.Каплана.

Три роки аспірантури пролетіли дуже швидко, але вони були насичені багатьма важливими подіями в житті аспіранта: наукова діяльність, виступи на семінарах, участь в конференціях і навіть одруження!

Після закінчення аспірантури, весною 1986 року молодий науковець успішно захищає дисертацію з теорії ймовірностей та математичної статистики і здобуває звання кандидата фізико-математичних наук.

Починається період викладацької діяльності Б.Каплана: спочатку на кафедрі вищої математики Львівського державного університету, а з 1988 року – на кафедрі диференційних рівнянь Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка. Паралельно він працює заступником директора Центру науково-технічної творчості молоді КДУ.

Власне на останній посаді в нього відбулися перші контакти та зав'язалися відносини з людьми великого та середнього бізнесу, який тоді тільки зароджувався в незалежній Україні. Зваживши на всі за і проти, в 1991р. Б.Каплан приймає кардинальне рішення щодо своєї майбутньої долі: він залишає наукову діяльність та починає будувати кар'єру бізнесмена. Спочатку

засновує та очолює науково-виробничу фірму «СКС», потім ТОВ «Українська Бізнесова Спілка», а в 1996р. ЗАТ «Київметал».

Богдана Івановича Каплана занесено до Почесної книги м.Збаража на підставі розпорядження міського голови №21 від 15.03.2001р.

Література

307. *Герасимчук, Б. Дует у супроводі чарівних тріо* [Текст] / Б.Герасимчук // Народне слово. – 2001. – 16 лют.

Богдан Павлович Будзан – генеральний директор Міжнародного інституту менеджменту, академік; Богдан Іванович Каплан – президент ЗАТ «Київметал», кандидат фізико-математичних наук навідались до м.Збараж.

308. *Сиско, І. 50: Вершина, з якої видно шлях до наступної* [Текст]: [у Збаразькому замковому палаці відсвяткував свій ювілей наш земляк, нині киянин, директор компанії «АсисТАС» Б.Каплан] / І.Сиско // Народне слово. – 2008. – 13 черв.

309. *Сиско, І. Богдан Каплан провів «випускний»* [Текст]: [зустріч мецената Б.Каплана із ветеранами-педагогами ЗОШ №2] / І.Сиско // Народне слово. – 2010. – 19 лют.

310. *Каплан Богдан Іванович* [Електронний ресурс] // ТАС. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://taslife.in.ua/subdivision/13.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Клячківський Дмитро

Дмитро Клячківський народився у Збаражі Тернопільської області 4 листопада 1911 року. Син бідних селян, за іншими даними – син банківського клерка. Закінчив Станіславську гімназію, студент юридичного факультету Львівського університету, член ОУН, відбув службу в польській армії. Працював у «Народній торгівлі» у Станіславові в 1934 році.

У жовтні 1937 р. був заарештований польською поліцією, деякий час перебував в ув'язненні. Згодом член Управи спортивної організації «Сокіл» у Збаражі у 1938 році. Обласний провідник юнацтва ОУН Станіславщини (1939—1941), де займався організаційною роботою серед молоді.

Заарештований НКВС у Львові, засуджений на Процесі 59-ти до смертної кари, яка була замінена на 10 років тюремного ув'язнення. У липні 1941 року втік з Бердичівської тюрми.

Із січня 1942 року — Провідник ОУН м. Львова, Крайовий Провідник ОУН ПЗУЗ ; член Проводу ОУН, організатор і перший командир УПА в 1943 році. Іменованій майором та призначений крайовим командиром УПА-Північ з 1944 року. Член ГВШ УПА.

Відіграв значну роль в організації та розбудові відділів УПА на Поліссі і Волині. Займався розробкою тактики боротьби з гітлерівцями, формуванням кінних підрозділів УПА, організацією самооборони та ін.

Загинув 12 лютого 1945 року у бою з переважаючими силами НКВС біля Оржівських хуторів Клеванського району на Рівненщині. Посмертно іменованій УГВР полковником УПА.

Література

311. *Дмитро Клячківський* [Текст] // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 546.

312. *Ленартович, Б. Дмитро Клячківський – «Клим Савур»* [Текст] / Б.Ленартович // Тернопілля'95: регіональний річник. – Тернопіль, 1995. – С. 169-172: фотогр.

313. *Басій, М. Національний герой Клим Савур* [Текст]: повернення із забуття / М.Басій // Народне слово. – 1994. – 24 серп.

314. *Добротвор, А. Характер гартувався в боротьбі* [Текст]: [про Головнокомандуючого УПА Кліма Савура] / А.Добротвор // Народне слово. – 1995. – 7 лип.

315. *Заведнюк, В. Легендарний Клим Савур* [Текст]: [з історії визвольної боротьби] / В.Заведнюк // Вільне життя. – 2001. – 30 жовт.

316. *Ленартович, Б. Командир УПА-Північ* [Текст] / Б.Ленартович // Вісник історії краю. – 1995. – №2. – С.3.

У цій статті подані біографічні відомості про Дмитра Клячківського (Клим Савур) – Провідника ОУН на Північно-Західних Українських землях, першого командира УПА-Північ.

317. *Малащук, І. Клим Савур – Командир УПА-Північ* [Текст] / І.Малащук // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – [№1]. – С.20.

318. *Моргун, О. Клим Савур як військовий діяч і державотворець* [Текст]: [у Замковому палаці НЗ «Замки Тернопілля» відбулась наук. Конференція, темою якої стала постать легендарного провідника УПА] / О.Моргун // Народне слово. – 2011. – 11 листоп. – С.3: фотогр.

319. *Моргун, О. У вогні кувалась наша доля* [Текст]: 12 лютого минуло 55 років з дня загибелі Дмитра Клячківського («Клима Савура») / О.Моргун // Народне слово. – 2000. – 18 лют.

320. *Озима, Я. Із кагорти волелюбців* [Текст]: нові свідчення / Я.Озима // Народне слово. – 2003. – 14 лют.

12 лютого виповнюється 58 років з дня загибелі легендарного командира УПА-«Північ» Дмитра Клячківського (Клима Савура).

321. *Солдатенко, Н. Лицар України* [Текст]: до 100-річчя з дня нар. Дмитра Клячківського – «Клима Савура» / Н.Солдатенко // Народне слово. – 2011. – 20 трав.

322. *Дмитро Клячківський* [Текст] // Визначні постаті Тернопілля: біогр. зб. / упоряд. О.Г. Бенч, В.М. Троян. – К.: Дніпро, 2003. – С.89-90.

323. *Олещук, І. Клячківський Дмитро-Роман Семенович* [Текст]: [біографія] / І.Олещук, М.Ханас // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т.2: К-О. – С. 92: фотогр.

324. *Боднар, С. Він підняв Волинський край у бій за свободу* [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2011/11/07/vin-pidnyav-volynskyj-kraj-u-bij-za-svobodu/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

325. *Дмитро Клячківський (Клим Савур)* [Електронний ресурс] // Неофіційний сайт міста Збаража. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://zbarazhchyna.narod.ru/peoples/savur.htm>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

326. *Дмитро Клячківський* [Електронний ресурс] // Бандерівець. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://old.banderivets.org.ua/index.php?page=pages/zmiste/zmiste33>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

327. *Дмитро Клячківський* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Клячківський_Дмитро, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

328. *Клячківський Дмитро* [Електронний ресурс] // Хронос 1910-1945. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Росія], 2000-2012. – Режим доступу: <http://www.hrono.ru/biograf/biok/klyachkivsky.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос. – Опис зроблено: 07.08.2012.

329. *Клячківський Дмитро (Клим Савур) (1910 – 1945)* [Електронний ресурс] // Електронна бібліотека України. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2011. – Режим доступу: <http://uateka.com/uk/article/personality/warfare/736>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

330. *Клячківський Дмитро (Роман)* [Електронний ресурс] // Українці в світі. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.ukrainiansworld.org.ua/ukr/peoples/34e49c74c16ea947/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

331. *Як загинув і де похований Клим Савур* [Електронний ресурс] // ОУН-УПА. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://ounupa.org.ua/personalities/savur.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Куца-Ковалишин Оксана

Куца-Ковалишин Оксана В'ячеславівна (06.04.1949 – 04.11.1986) – килимарниця, модельєр одягу, етнограф. Народилась в м. Збараж. Закінчила відділ художнього ткацтва Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва. 1974-1986 рр. – художник-реставратор, науковий працівник, зав. сектору одягу й тканин Музею народної архітектури і побуту в Львові. Поряд із основним

доробком (гобелени) створює окремі зразки одягу, зокрема весільний комплект, ескізи костюмів О.Білозір і народного хору «Лемковина», поєднувала традиційні та сучасні моделювання, вишивку. Консультант художнього фільму «Високий перевал», «Украдене щастя», відеозаписів ансамблю «Ватра». Як етнограф збирала взірці народної вишивки у збаразькому та ін. районах Тернопільщини, записувала колядки, віншування, гаївки тощо. Досліджувала народне килимарство Збаражчини.

Гобелен «Віки говорять», її дипломна робота, прикрашає один із залів Одеського замку; твори художниці експонувалися на обласних, республіканських та всесоюзних виставках.

Померла Оксана В'ячеславівна 4 листопада 1986 року у м.Львів, похована у Збаражі. У Тернопільському обласному краєзнавчому музеї в 1987 році пройшла її посмертна виставка.

Література

332. *Малевиц, А. Оксана Куца-Ковалишин* [Текст] / А.Малевиц // Малевиц, А. Літопис землі Збаразької / А.Малевиц. – Збараж, 1996. – С.61.

333. **Боклінка, Н. Світ краси і любові** [Текст]: гобелени Оксани Куцої / Н.Боклінка // Вісник історії краю. – 1997. – №4. – С.6.

Є особистості, сутність яких не вкладається в звичний вимір людського існування. Оксана Куца належала до таких людей. Природою в неї було закладено такий могутній потенціал, що, здавалося, те потужне джерело битиме з її душі вічно...

334. **Боклінка, Н. Світ краси і любові** [Текст]: рідний край [Про Оксану В'ячеславівну Куцу] / Н.Боклінка // Народне слово. – 1997. – 31 трав.

335. **60 років від дня народження Куцої-Ковалишин Оксани В'ячеславівни** [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2009 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2008. – С.11.

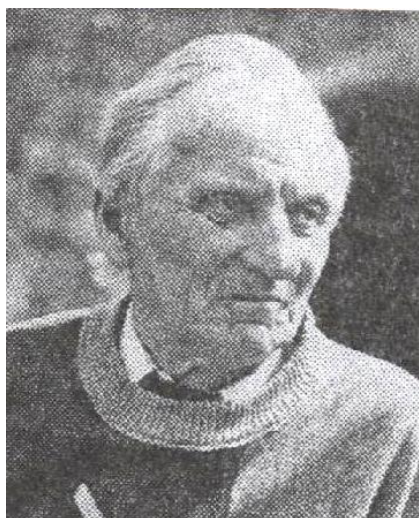
336. **Дем'янова, І. Куца-Ковалишин Оксана В'ячеславівна** [Текст] / І.Дем'янова, І.Дуля // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2005. – Т.2: К – О. – С.299.

337. **Куца-Ковалишин Оксана В'ячеславівна** [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Куца-Ковалишин_Оксана_В'ячеславівна, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

338. **Куца-Ковалишин Оксана В'ячеславівна** [Електронний ресурс] // Словопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2007-2012. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/29/53402/14348.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

339. *Куца-Ковалишин Оксана Вячеславівна* [Електронний ресурс] // Хохлопедія. Українська енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: http://hohlopedia.org.ua/use_universalnyy_slovyk_entsyklopediya/page/kutsa-kovalyshyn_oksana_vyacheslavivna.11183/, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Малевиц Анатолій

Малевиц Анатолій Павлович (21.10.1915–9.06.1997) – педагог, краєзнавець, фольклорист.

Народився 21 жовтня 1915 р. у селі Бережанка Лановецького району Тернопільської області.

У 1984 р. видав ілюстрований путівник «Збараж». З початку 90-х років з-під його пера вийшли нариси, путівники, буклети – «Просвіта» на Збаражчині», «Морозенко», «Дмитро Байда-Вишневецький», «Збаразький Замок», «Вишнівець», «Неопалима купина», «Літопис землі Збаразької». Ряд інших наукових праць із філології, які Міністерством освіти України були рекомендовані для використання як посібники для вищих навчальних закладів та середніх шкіл. Він автор розділу «Славні імена» альманаху «Літературна Збаражчина» (про Т.Шевченка, І.Франка, Лесю Українку, В.Стефаніка). На письмовому столі майже готовим до друку залишився рукопис книги «Лікарі Збаражчини» — плід копіткої праці останнього року життя. З утворенням Товариства «Просвіта» Анатолій Павлович, незважаючи на вік і тяжку хворобу, очолив його й незмінно, плідно керував ним до останніх днів свого життя. Мав звання «Почесний краєзнавець України». Останній акорд його тернистого життя, де він був присутній, — це святкування урочин І. Я. Франка в Збаражі біля пам'ятника Каменяреві. 9 червня 1997 р. нитка його життя обірвалася.

Література

340. *Анатолій Малевич* [Текст] // Тернопілля'95: регіональний річник – Тернопіль, 1995.- С. 778.

341. *Кіріндась, В. Анатолій Малевич* [Текст] / В. Кіріндась // Тернопілля'97 : регіон. річник. — Тернопіль, 1997. — С. 663–664.

342. *Барва, Г. Ось так би життя прожити, – зробили висновок учні, друзі А.П. Малевича, зібравшись на річницю з дня його смерті* [Текст] / Г. Барва // Народне слово. — 1998. — 19 черв.

343. *Барва, Г. Пухом тобі, калинова Збаразька земля, учителю* [Текст] / Г.Барва // Народне слово. – 1997. – 14 червня.

344. *Дерейко, С. Вчитель з великої букви* [Текст] / С.Дерейко // Вісник історії краю. – 1995. – №1. – С.7.

Наш край багатий розумними, всебічно-розвиненими людьми. Але небагато знайдеться таких, які б намагалися усе, чим багаті, що знають, не рахуючись із часом і витратами передавати іншим. Саме до таких належав Анатолій Малевич.

345. *Кіріндась, В. Пам'яті друга* [Текст] / В.Кіріндась // Вісник історії краю. – 1998.- трав. – С.5.

346. *Стахів, Т. Ім'я вкарбоване в історію* [Текст]: [присвячується А.П. Малевичу] / Т.Стахів // Народне слово. – 2005. – 4 листоп.

347. *Філик, І. Невичерпна краса душі* [Текст] / І.Філик // Вісник історії краю. – 1997. – черв. – С.4.

348. *95 років від дня народження Малевича Анатолія Павловича* [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2010 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2009. – С.23-24.

349. *Анатолій Малевич* [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2005 рік. – Тернопіль, 2004. – С. 117-118.

350. *Головин, Б. Малевич Анатолій Павлович* [Текст] / Б.Головин, Б.Савак, М.Ханас // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2005. – Т. 2 : К – О. – С. 442 : фотогр.

351. *Літописець рідного краю: Анатолій Павлович Малевич* [Текст]: попередж. довідка / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; підгот. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2005. – 15 с.

352. *Малевич Анатолій Павлович* [Текст] // Література землі Збаразької: бібліогр. покажч. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; упоряд. М.Дем'янюк. – Збараж: [б.в.], 1995. – С.11-13.

353. *95 років від дня народження Анатолія Малевича (21.10.1915–9.06.1997) — педагога, краєзнавця, фольклориста* [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009. – Режим доступу: http://www.library.te.ua/librarycontent/calendar/kalendar10/10_1.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 08.08.2012.

354. *Малевич Анатолій Павлович* [Електронний ресурс] // Регіональний інформаційний портал Тернопільщина. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://www.irp.te.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=1228:2010-04-08-14-16-43&catid=76>:

[2009-10-04-11-03-50](#), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Осінський (Осинський) Антон

Осінський (Осинський) Антон (1720-1765) народився в м.Збараж. Талановитий збаразький скульптор доби рококо. Ймовірно учень Томаса Гуттера.

Перед 1750 роком працював у майстерні Івана Георгія Пінзеля у Бучачі, що справило значний вплив на подальшу творчість. 1762 року у майстерні Осінського працювали Михайло Філевич, Матвій Полейовський, Іван Оброцький, Йосиф Ридванський, Павло Пйотрковський. Виконувались замовлення пов'язані переважно із чином бернардинів. Жив на Краківському передмісті Львова біля костелу Марії Сніжної. У 1757 році разом зі скульпторами Полейовським, Оброцьким, Старевським, Штилем виступав відповідачем у справі несплати цехових податків. 1764 за переліченими митцями судом закріплено право носіння шаблі, що підтверджувало високий статус у тогочасній суспільній ієрархії. Помер після 1765 року. Точна дата і місце смерті не відомі.

Найкращі скульптури Святих Апостолів Петра і Павла, тепер знаходяться у Тернопільській картинній галереї.

Роботи

- Статуї головного вітваря Домініканського костелу у Львові. Ймовірно найбільш ранній цикл робіт скульптора.
- Статуї Арона і Мелхіседека і табернакул головного вітваря костелу в Лежайську (перед 1755). Вітварі у бокових навах і при стовпах головної нави (1755—1758). Статуї суттєво різняться за технічним

рівнем виконання, що ймовірно пояснюється роботою цілої бригади майстрів під керівництвом Осинського.

- Розп'яття в головному вівтарі львівського костелу кармеліток черевичкових (близько 1753).
- «Це людина» з львівського костелу домініканок (1753).
- Комплекс із трьох вівтарів і амвон костелу у Лешневі (1755—1758). Авторство підтверджується документально.
- Цикл скульптур для вівтарів костелу св. Антонія при монастирі бернардинів у Збаражі (1756—1759). Відносять до найвищих досягнень Осинського. Центральний вівтар знищено пожежею у XVIII ст. Збережені лише два бокові.

Роботи що приписуються Осинському

- Скульптури вівтарів св. Йосифа і св. Валентина у костелі в Наварії (1768). Тут Осинський ймовірно співпрацював із Полейовським — автором більшості оздоб костелу.
- Вісім пар статуй святих у підкупольному просторі костелу домініканців у Львові (1759—1764).

Література

355. *Малевиц, А. Антон Осинський* [Текст] / А.Малевиц // Малевиц, А. Літопис землі Збаразької. – Збараж, 1996. – С.45.

356. *Крвавич, Д. П. Українська скульптура періоду рококо* [Текст] / Д.П. Крвавич // Записки Наукового товариства імені Шевченка. Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. – Львів, 1998. – Т. 236 (ССХХХVI). – С. 145-149.

357. *Осинський Антін* [Текст] // Мистецтво України: біографічний довідник / за ред. А.В. Кудрицького. – К.: Укр. енцикл., 1997. – С.453.

358. *Осинський Антон* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Осинський_Антон, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

359. *Мороз, В. Мандрівка слідами забутого майстра* [Електронний ресурс] / В.Мороз // Управління з питань туризму Тернопільської обласної державної адміністрації. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2002012. – Режим доступу: <http://www.ternotour.com.ua/index.php?option=comcontent&view=article&id=1421:Journey%20traces%20the%20forgotten%20master&catid=111:zmi&Itemid=681>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Поліха Ігор

Поліха Ігор Зіновійович народився 8 червня 1965 року в с.Поториця Сокальського району Львівської області – дипломат. Проживав у м.Збараж, навчався в середній школі №2, ім. Ів. Франка, інститут міжнародних відносин у м. Москва (1989). Від того ж року працював у посольстві СРСР в Індії. З 1992 року – 2-й радник посольства України в Індії. Від 1997 року 0 радник Президента та Уряду України з країн Азії, Африки і Латинської Америки МЗС України; Надзвичайний і Повноважний Посол України в Туреччині; згодом 3 роки – заступник керуючого Головним управлінням з питань зовнішньої політики Адміністрації Президента України. Надзвичайний і Повноважний Посол в Іслам, Республіці Пакистан (від 2004), в Республіці Індії

та в Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка (від 2007 року за сумісництвом). Автор статей на міжнародну тематику.

Література

360. *Бедриківський, Я. Радник Президента – з Тернопілля* [Текст] / Я.Бедриківський // Вільне життя. – 1997. – 5 груд.

361. *Грещук, Г. Збараський поліглот – посол у Пакистані* [Текст]: [представником нашої держави на цій неспокійній землі є збаражанин Ігор Зіновійович Поліха...] / Г.Грещук // Свобода. – 2006. – 12 квіт.

362. *Мельничук, Б. Поліха Ігор Зіновійович* [Текст] / Б.Мельничук // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль, 2005. – Т. 3. П – Я. – С. 110 : фотогр.

363. *Кравчук, В. Наш краянин – визначний український дипломат* [Електронний ресурс] / В.Кравчук // Народне слово. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2012/01/31/nash-krayanyn--vyznachnyj-ukrajinskyj-dyplomats/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

364. *Поліха Ігор Зіновійович* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/ Поліха_Ігор_Зіновійович](http://uk.wikipedia.org/wiki/Поліха_Ігор_Зіновійович), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Прашко Іван

Іван Прашко народився 1 травня 1914 року в Збаражі на Тернопільщині. У 1937 році виїхав на навчання до Рима, де і прийняв ієрейські свячення з рук владика Діонізія Нярадї 2 квітня 1939 року. У 1950 року владика Іван Прашко прибув до Австралії для душпастирської праці. Був висвячений на єпископа 19 жовтня 1958 року в Мельбурні. 1 січня 1982 року отримав королівське відзначення. За ревну душпастирську працю 19 грудня 1982 року був призначений єпархом. 20 січня 1993 року став владикою-емеритом.

Помер 28 січня 2001 року в Австралії. Похоронні відправи відбулися в Катедральному храмі святих Верховних Апостолів Петра і Павла в Мельбурні. Провести в останню путь владика Івана Прашка прилетів до Австралії Глава Української Греко-Католицької Церкви Кардинал Любомир Гузар.

Література

365. *Бедрій, М. Єпископ Іван Прашко і Збаражчина* [Текст] / М.Бедрій. – Тернопіль: Джура, 2002. – 72 с.

366. *Жила, В. Єпископ Іван Прашко* [Текст] / В.Жила // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 566-568.

367. *єп. Іван Прашко. Володимир Жила* [Текст] / єп. І. Прашко // Збаражчина: зб. ст., матеріалів і споминів / ред. В.Жила. – Нью-Йорк; Торонто, 1980. – Т.1. – С. 539-541.

368. *28 січня 2001 року до нас надійшла сумна звістка – упокоївся у Господі уродженець Збаражса – Єпископ Австралії, Океанії і Нової Зеландії Владика Іван Прашко* [Текст] // Народне слово. – 2001. – 2 лют.

369. *Моргун, О. Зі Збаражса – душпастирем в Австралію* [Текст]: [присвячується Івану Прашку – єпископу українців Австралії, Нової Зеландії та Океанії з нагоди 95 років від дня народження] / О.Моргун // Народне слово. – 2009. – 1 трав.

370. *Чайка, В. Патріоти України, сподвижники віри* [Текст] / В.Чайка // Народне слово. – 2002. – 15 лют.

Із листування єпископа Івана Прашка з професором Володимиром Жилою.

371. *Прашко Іван Васильович* [Текст] // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2008. – Т.3: П-Я. – С. 134.

372. *Делятинський, Р. Єпископ Іван Прашко (1914-2001) – апостольський екзарх українців-католиків Австралії, Океанії та Нової Зеландії (1958-1982 рр.)* [Електронний ресурс] / Р. Делятинський, о. Н. Бедрій // Центр Востока и Запада. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Росія], 2007-2012. – Режим доступу: <http://www.mesoeurasia.org/archives/5243>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: рос., укр., англ. – Опис зроблено: 07.08.2012.

373. *Іван (Прашко)* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/Іван_\(Прашко\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Іван_(Прашко)), вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

374. *Іван Прашко* [Електронний ресурс] // Українці в світі. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2008-2012. – Режим доступу: <http://www.ukrainians-world.org.ua/ukr/peoples/ff1746a7a58ff26c/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос., англ. – Опис зроблено: 10.08.2012.

375. *Яценко, О. Велика втрата гідного сина українського народу. Святла пам'ять* [Електронний ресурс] / О.Яценко [Електронний ресурс] // Поступ. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 1999-2012. – Режим доступу: http://postup.brama.com/010201/18_3_7.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 07.08.2012.

Сливка Роман Михайлович

Сливка Роман Михайлович народився 15 червня 1936 року в м. Хоростків Гусятинського району. Служив дяком і регентом церковного хору в храмі у м. Чита (нині РФ), де від 1951р. відбував заслання з батьками. У 1959-60 рр. навчався у Ставропольській (нині РФ), а в 1960-63 рр. – Одеській духовних семінаріях. У 1967р. закінчив духовну академію в м. Ленінград (нині Санкт-Петербург), у 1970р. духовну аспірантуру в місті Москва (обидві РФ), кандидат богословських наук (1967р.). одночасно працював референтом в іноземному відділі Відділу зовнішніх церковних відносин (м. Москва).

Від 1971 року – священник у с. Яблунів Гусятинського району, 1973 – настоятель Свято-Михайлівського храму в м.Збараж, благочинний Збараського району. Від 1991 року – ректор Тернопільської духовної семінарії (від 1998р. цей навчальний заклад розташований у Збаражі).

о. Роман Сливка – Митрофорний протоієрей УПЦ КП, депутат Тернопільської обласної ради 3-х скликань від 1998р.), член редакційної колегії «Тернопільського Енциклопедичного Словника», ініціатор будівництва храму Покрови Богородиці у Збаражі.

Література

376. *Сливка, Р. ...І покликав, кого сам хотів* [Текст]: [про духовний Збараж]: [бесіда з священником, отцем-ректором Романом Сливкою] / провів В.Рожко // Народне слово. – 2005. – 29 лип.

377. *75 років від дня народження Сливки Романа Михайловича* // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2011 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – С.19.

378. *Дем'янова, І. Сливка Роман Михайлович* [Текст] / І.Дем'янова // Тернопільський Енциклопедичний Словник. - Тернопіль: Збруч, 2008. – Т.3. П-Я. – С. 287: фотогр.

Соломон-Познанська Лідія Павлівна

Соломон-Познанська Лідія Павлівна народилась 15 квітня 1936 року в Ланівецькому районі Тернопільської області с. Думанинці. З відзнакою закінчила Кременецький педінститут, природничий факультет. Після закінчення вузу перші три роки вчителювала в с. Зарубинці і с. Добриводи, а решту – віддано Збаразькій СШ №1.

Одержала Грант Соросівського вчителя від Міжнародного фонду «Відродження».

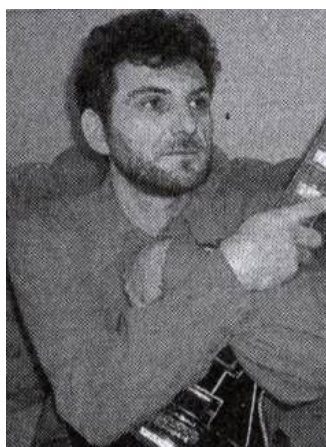
Померла в серпні 2010 року, похована в м. Збараж.

Література

379. *Дерейко, С. Грант Соросівського Учителя* [Текст]: життя присвячене дітям / С.Дерейко // Вісник історії краю. – 1996. – №8. – С.8.

Про вчительку Лідію Павлівну Соломон-Познанську – володарку міжнародної премії ім. Джорджа Сороса.

Сосновий Микола Михайлович

Сосновий Микола Михайлович народився 11 листопада 1965 року в с.Новики Збараського району – співак, автор пісень. Живе і працює в Збаражі. Неодноразово отримував Гран-прі на всеукраїнському музичному фестивалі «Блакитний вогник» (2006, 2007, 2008 рр.), інші нагороди. Закінчив Дубнівське культосвітнє училище (1988, нині коледж Рівненського гуманітарного університету).

Працював музичним керівником Збараського «Райагробуду» (1985-1991), музичним керівником на Збараському цукровому заводі (1991-1998). Від 1998 року – методист драматичного жанру РБК, одночасно – художнім керівником у ВАТ «Збаражгаз», «Тернопільгаз». Виконавець авторської та української народної пісень. Написав музику до пісень на слова В.Кравчука, Д.Павличка, Ю.Рибчинського та ін. авторські аудіо альбоми: «Щось, десь, колись» (2007, 2008), «Пісенний вернісаж від «Збаражгаз» (2007), «Пісня буде поміж нас» (2008).

Література

380. **Кравчук, Д. Бенефіс української пісні** [Текст]: 2003 – Рік культури [Текст] / Д.Кравчук // Народне слово. – 2003. – 29 серп.

Репрезентація аудіоальбому Миколи Соснового.

381. **Сиско, І. «...І яких не співав би пісень – всі дарую, мій Збараж, тобі...»** [Текст]: музичний небосхил / І.Сиско // Народне слово. – 2003. – 12 верес.

Микола Сосновий випустив магнітоальбом із записами пісень.

382. **Петраш, Б. Сосновий Микола Михайлович** [Текст] / Б. Петраш // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2009. – Т.4 (додатковий): А-Я. – С. 582.

*Почесні громадяни
м.Збараж*

*Їх життєве кредо:
«Все для рідного краю,
все в ім'я його».*

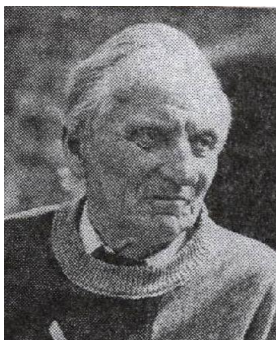
Звання «Почесний громадянин Збаража» на підставі рішення міської ради присвоєно:

№ 265 від 15. 06. 2000 р. присвоєно громадянину Канади

Іллі Яремчуку

за посильну допомогу жителям міста Збараж і району, за синівську любов до матері – України і батьківську турботу про її дітей, активному діячеві української просвітянської ниви Канади.

Міський голова м. Збараж: Р. Г. Білик.

№ 306 від 15. 06. 2000 р. присвоєно помертню

Анатолію Павловичу Малевичу

вчителю, активному громадському діячеві, пристрасному краєзнавцю, невтомному просвітянину.

Міський голова м. Збараж : Р. Г. Білик.

№ 426 від 07. 02. 2001 р. присвоєно директору Міжнародного інституту менеджменту, академіку

Богдану Павловичу Будзану

за активну життєву позицію та меценатську діяльність в підтримці обдарованої освітянської молоді.

Міський голова м. Збараж: Р. Г. Білик.

№ 522 від 20 08. 2001 р. присвоєно незмінному голові районної організації НРУ

Дикому Миرونу Петровичу

з нагоди 10-ї річниці Самостійності України за багатолітню діяльність як лідеру з національно-визвольної боротьби на Збаражчині та утвердження Держави Україна.

Міський голова м. Збараж: Р. Г. Білик.

№ 528 від 25. 09. 2001 р. присвоєно посмертно уродженцю міста Збараж, єпископу–емериту, преосвященішому Киру

Івану Прашку

Екзарху для українців Австралії, Нової Зеландії та Океанії за батьківську турботу про долю України та вагомий внесок в утвердженні її самостійності.

Міський голова м. Збараж: Р. Г. Білик.

№ 373 від 11. 07. 2003 р. присвоєно посмертно уродженцю м. Збараж, патріоту, борцю за Україну, активісту громадського і національного життя Збаражчини, члену «Просвіти», «Рідної школи», «Бесіди», члену Українського

лікарського товариства у Львові, організатору і першому
головному лікарю Збараської ЦРКЛ

Тарасу Білинському

з нагоди 100-річчя від дня народження.

Міський голова м. Збараж С. І. Паровий.

№ 572 від 17. 09. 2004 р. присвоєно депутату міської
ради призера міжнародних турнірів, володарю кубків
України, чемпіону України, члену збірної України, майстру
міжнародного класу з гирьового спорту

Багрію Петру Федоровичу

за вагомий внесок у розвиток спорту та прославлення
держави України в світі.

В.о. голови міста Збараж: В. Хворостяна.

№ 973 від 17. 03. 2004 р. присвоєно уродженцю
села Чумалі Збараського району триразовому чемпіону
Студентської універсиади, призера світових першостей,
учаснику Зимових Олімпійських ігор в складі Збірної
України

Дольному Тарасу Васильовичу

за вагомий внесок у розвиток спорту та прославлення держави України в
світі.

В.о. голови міста Збараж: В. Хворостяна.

№ 1281 від 16. 05. 2005 р. присвоєно жителю м. Збараж

Кіріндасю Володимиріу Григоровичу

за творчий доробок як журналіста так і письменника за публікації і книги про духовне відродження українства, його мови і культури до 70-річчя від дня народження.

В.о. голови міста Збараж: В. Хворостяна.

№ 1401 від 11. 01. 2006 р. присвоєно помертню жителю м.Збараж

Ленартовичу Богдану Івановичу

за вагомий внесок у становлення і розвиток Української держави, спорудження пам'ятника Івану Франку в м. Збараж.

В.о. голови міста Збараж: В. Хворостяна.

№ 1402 від 11. 01. 2006 р. присвоєно жителю м. Збараж,

депутату міської ради кількох скликань

Москалик Онуфрїю Миколайовичу

за активну життєву позицію, вагомий внесок у розвиток місцевого самоврядування.

В.о. голови міста Збараж: В. Хворостяна.

№ 762 від 29. 07. 2008 р. присвоєно жителю м. Збараж,

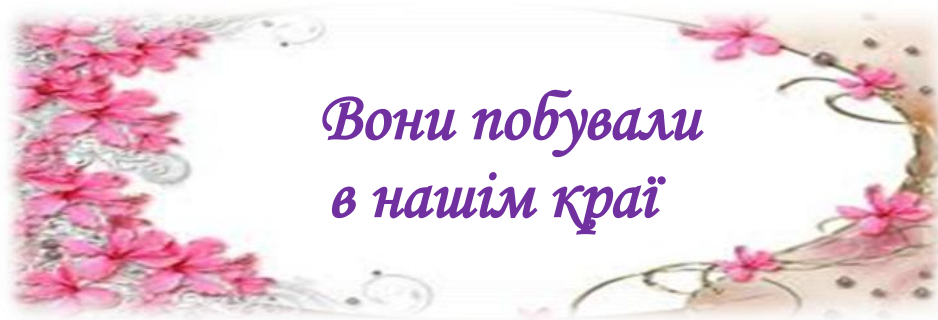
завідуючому хірургічним відділенням ЦРКЛ, заслуженому лікарю України

Ломазі Євгену Юрійовичу

за активну життєву позицію, чуйність, людяність, професіоналізм та вагомий внесок у розвиток охорони

здоров'я.

Міський голова м. Збараж: М. Г. Бочаров.

383. *Михайлюк, І.С. Іван Франко на Збаражчині* [Текст]: [до 780-річчя м.Збаража] / І.С.Михайлюк, П.К.Медведик. – Збараж: Медобори, 1991. – 16 с.

384. *Гонтарук, Л. Незабутній Олесь Гончар* [Текст]: велетні духа і віри / Л.Гонтарук // Вісник історії краю. – 1996. – №4. – С.5.

385. *Гонтарук, Л. Незабутній Олесь Гончар* [Текст] / Л.Гонтарук // Збараж – місто в Медоборах. – 1996. – №1. – С.23.

386. *Зарічна, О. Про перебування прапраправнучки Т.Г.Шевченка Людмили Красицької на Збаражчині* [Текст] / О.Зарічна // Народне слово. – 1998. – 27 лют.

387. *Каменяр у нашому краю* [Текст]: [до 135-річчя з дня народження І.Я.Франка] // Вільне життя. – 1991. – 27 серп.

388. *Кушнірук, А. Збереження історичних святинь – під увагою Президента* [Текст]: [фотографії] / А.Кушнірук, Б.Приймак // Свобода. – 2006. – 24 берез.

Візит Президента України Ющенка В.А. на Тернопільщину, зокрема – Збаразький замок.

389. *Ленартович, Б. Збараж береже пам'ять про Симона Петлюру* [Текст] / Б.Ленартович // Вісник історії краю. – 1996. – №5. – трав. – С.3.

27 травня 1919 року у нашому місті перебував Головний Отаман Української визвольної армії Симон Петлюра.

390. *Малевич, А.П. Незламний дух Каменяра* [Текст]: Іван Франко на Збаражчині // Збараж – місто в Медоборах. – 1997. – №2. – С.12-14.

391. *Назар, М. Олесь Гончар і Збаражчина* [Текст] / М.Назар // Народне слово. – 2008. – 4 квіт.

392. *Підгірський, О. Ю.Тютюнник у м.Збараж* [Текст]: маловідомі сторінки / О.Підгірський // Народне слово. – 1997. – 7 берез.

Про перебування Юрка Тютюнника – генерал-хорунжого війська УНР у м.Збараж.

393. *Сиско, І. У Збаражі побували англійські гості* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2009. – 11 груд.

Збараж відвідав триразовий чемпіон світу з кунг-фу, автор книг «Приборкання тигра» та «Крок тигра», засновник міжнародної місії «Аванті Міністріз» Тоні Ентоні.

394. *Сиско, І. Учасники виїзного засідання ради Тернопільського земляцтва побували у Збаражі* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2002. – 29 лист.

395. *Сиско, І. Ющенко не байдужий до нашої історії* [Текст] / І.Сиско // народне слово. – 2006. – 24 берез.

Перебуваючи у Збаражі глава держави оглянув музейний комплекс та провів нараду з питань розвитку туристичної галузі та збереження і відновлення пам'яток архітектури.

396. *Філик, І. Двоюрідна внучка В.Леонтовича – літературознавець, перекладач* [Текст]: [зустріч з письменницею в ЦБ] / І.Філик // Народне слово. – 2007. – 15 черв.

397. *Філик, І. Дух Каменяра над древнім містом* [Текст] / І.Філик // Народне слово. – 2006. – 1 верес.

398. *Боднар, С. Президент Національного олімпійського комітету України відвідав Збараж* [Електронний ресурс] / С.Боднар // Народне слово. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2012/05/15/prezydent-natsionalnoho-olimpijskoho-komitetu-ukrajiny-vidvidav-zbarazh/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

399. *Горак, Р. Невідома світлина Івана Франка* [Електронний ресурс] / Р.Горак // Вісник Львівського університету. – [Україна], 2010. – Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:0WYQef24EHQJ:www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/visnyk/512010/51_2010_horak.pdf+&hl=ru&gl=ua&pid=bl&srcid=ADGEESgf9EcgyPxxGwDiT6WitjeWvqEEVsTWEdurFm-IIng_bbVqQicDrMyrr1busfDmVyOHVoe68ktQbFJYeqsGozVCtMFolPZEqz4z5X6HI0M5G20UqTCODQt5ifibxQ1PWn6z1F&sig=AHIEtbQYVvyXKtNSf96eaCehnUkMkVg5pw, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос. – Опис зроблено: 08.08.2012.

Уперше оприлюднено досі невідомий факт про перебування Івана Франка в Збаражі восени 1911 року у відомого галицького пасічника Євгена Білинського з нагоди чого й була зроблена світлина, досі не зафіксована у франкознавстві. Простежено стосунки І. Франка з родиною Білинських та вперше опубліковано листи деяких членів цієї родини до І. Франка.

400. *Збараж вітає Патріарха...* [Електронний ресурс] // Марійська дружина церкви Христового Воскресіння м. Збаража. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://mdzbarazh.at.ua/news/zbarazh_vitav_patriarkha/2012-07-15-123, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

401. *На Збаражчині побував Сергій Бубка* [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна державна адміністрація. – [Україна], 2010-2012. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/zabarazka/en/news/detail/27114.htm>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

402. *Тернопіль: гості з Польщі у Збаражі* [Електронний ресурс] // Tbilisi. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.tbilisi.wyspykokosowe365.eu/video/9mpL2Y6gHQg/-----.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Ім'я в літературі

*...щаслива, праведна людина, що
в радості й горі будує слово своєї землі.
Б.Харчук*

Гонтарук Любов Романівна

Гонтарук Любов Романівна — українська поетеса, прозаїк, перекладач. Народилась 21 вересня 1947 р с. Великий Кунинець Збарзького району Член НСПУ (1999).

Закінчила біологічний факультет Тернопільського педагогічного інституту та Університет ідеологічних кадрів. Працювала вчителем хімії в Збарзькій школі-інтернаті. Зараз живе і працює за кордоном.

Автор поетичних книжок «Джерело» (1992), «Білий день» (1993), «Сім хвилин» (1994), «Подив» (1995), «Над Гнізною» (1996), «Вибране» (1997), «Червоний кінь» (1999), «Дружба» (2002), «Ксенія» (2003), «Самотнє літо» (2004), «Моя Софія» (2005), «Ніколи більше» (2006), «Напередодні» (2007), «Антологія любові» (2007), «Колір любові» (2008), «Ріка любові» (2008),

«Млин» (2009), «Слово» (2009), «Підкова» (2010), «Криниця» (2010), «Жива вощина» (2010).

Література

403. *Любов Гонтарук* [Текст] // Письменники Тернопілля. Члени Національної спілки письменників України. – Тернопіль: Терно-граф, 2010. – С.29.

404. *Малевиц, А. Люба Романівна Гонтарук* [Текст] / А.Малевиц // Літопис землі Збараської. – Збараж, 1996. – С. 60.

405. *Костюк, С. Несподіваний презент* [Текст]: / С.Костюк // Свобода. – 2006. – 18 лют.

Українська поетеса Л.Гонтарук передала у фонд краєзнавчого музею п'ять збірок власних творів і томик «Дружба впродовж вісімнадцяти років».

406. *Розкіш слова Любові Гонтарук* [Текст]: щойно з друку // Літературний Тернопіль. – 2011. – №1. – С. 14.

407. *Гонтарук Любов Романівна* [Текст] // Література землі Збараської. Вип.1: бібліогр. покажч. / Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; упоряд. М. Дем'янюк. – Збараж: [б.в.], 1995. – С.16.

408. *Гонтарук Любов Романівна* [Текст] // Література землі Збараської. Вип. 2: бібліогр. посіб. / Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2005. – С.24-26.

409. *Гонтарук Любов Романівна* [Текст] // Тернопільський Енциклопедичний Словник. – Тернопіль: Збруч, 2004. – Т.1.: А-Й. – С.389.

410. *Гонтарук Любов Романівна. Поетеса* [Текст] // Літературна Тернопільщина: бібліогр. покажч. / упоряд. М.Іванко. – Тернопіль, 1992. – С.15-16.

411. *Ганусевич, Н. Любов Романівна Гонтарук* [Електронний ресурс] / Н. Ганусевич // Національний заповідник «Замки Тернопілля». – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://nzzt.com.ua/articles.php?articleid=182>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

412. *Гонтарук Любов* [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна організація Національної спілки письменників України. – [Україна], 2011-2012. – Режим доступу: <http://toonsp.te.ua/component/content/article/17-biografija/38-gontaruk-ljubov.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

413. *Гонтарук Любов Романівна* [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. текстові та граф. дані. – [Україна], 2012. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Гонтарук_Любов_Романівна, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 11.08.2012.

414. *Любов Гонтарук* [Електронний ресурс] // Обласна бібліотека для дітей м. Тернопіль.. – [Україна], 2004-2012. – Режим доступу: <http://www.odb.te.ua/?menu=info&id=1411>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

415. *Сиско, І. Київська поетеса Любов Гонтарук зустрілась із збаразькими шанувальниками* [Електронний ресурс] / І.Сиско // Народне слово. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2012/04/10/kyjivska-poetesa-lyubov-hontaruk-zustrilas-iz-zbarazkymy-shanuvanyi/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

416. *Слово про творчість Любові Гонтарук* [Електронний ресурс] // Сторінка Любові Гонтарук. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://lyubov-hontaruk.name/uk>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., рос., англ. – Опис зроблено: 11.08.2012.

Кіріндась Володимир Григорович

Кіріндась Володимир Григорович народився 1 серпня 1935 року в містечку Срібне. Уродженець мальовничої Чернігівщини, він більшу частину життя присвятив Збаражу, який став йому другою малою батьківщиною.

Із 1998 року – член Національної спілки журналістів України, член обласного літературного об'єднання при ТОО НСПУ та літературно – мистецького клубу «Золота троянда» (м. Хмільник, Вінницька область), член районної літературно – мистецької студії «Рушник».

Друкувався , як критик та рецензент, поет у місцевій, обласній, центральній пресі – «Народне слово», «Амвон», «ВІК», «Свобода», «Вільне життя», «Тернопіль вечірній», «Селянська доля», «Срібнянщина», «Літературна Україна», «Демократична Україна», в альманасі «Український вісник», італійському журналі «Артекультура» та ін.

Помер Володимир Григорович у квітні 2012 року на 77-му році життя після важкої хвороби.

Література

417. *Бойко, О. «Болюче слово висію»* [Текст] / О.Бойко // Народне слово. – 2010. – 30 лип.

418. **Кравчук, В. Душа не втратила горіння** [Текст]: [1 серпня – Володимиру Кіріндасю – 65 років] / В.Кравчук, В.Хрін // Народне слово. – 2000. – 28 лип.

419. **Кравчук, В. Срібні роси на творчих покосах** [Текст]: Володимиру Кіріндасю – 75 / В.Кравчук // Народне слово. – 2010. – 30 лип.

420. **Ониськів, М. Володар щирого слова** [Текст]: [до 70 річчя нашого земляка, поета, активного громадського діяча Володимира Кіріндася] / М.Ониськів // Свобода. – 2005. – 16 лип.

421. **Філик, І. Молодість душі** [Текст] / І.Філик // Вільне життя. – 1997. – 14 листоп.

422. **«Прагнучи пізнати істину»** [Текст]: реком. бібліогр. посіб. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; підгот. В.Радовська.; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – 8 с.

423. **75 років від дня народження Кіріндася Володимира Григоровича** [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2010 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2009. – С.19-20.

424. **Володимир Григорович Кіріндась** [Текст]: біобібліогр. покажч. / Срібненська центр. б-ка; укл. Л.М.Кириченко, С.О.Коваленко. – Срібне: [б.в.], 2010. – 8 с.

425. **Кіріндась Володимир** [Текст] // Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2010 рік: бібліогр. покажч. / уклад. М.Друневич; ред. О.Раскіна. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – С.18.

426. **Кіріндась Володимир Григорович** [Текст] // Лауреати літературних премій – наші земляки: бібліогр. покажчик / Збаразька центр. б-ка, метод.-

бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2006. – С.9-11.

427. *Кіріндась Володимир Григорович* [Текст] // Література землі Збаразької: бібліогр. посіб.: Вип.2. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2005. – С.30-32.

428. *Кіріндась Володимир Григорович* [Текст]: [біографія] // Тернопільський Енциклопедичний Словник. Т.2. К-О. – Тернопіль: Збруч, 2005. – С. 79.

429. *Володимир Кіріндась* [Електронний ресурс] // Срібнянська ЦБС. – [Україна], 2009-2012. – Режим доступу: <http://cbs-sribne.org.ua/load/2-1-0-11>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр.– Опис зроблено: 11.08.2012.

430. *Левенець, В. Присвятив себе слову і збаразькій землі* [Електронний ресурс] / В.Левенець // Народне слово. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://narodne-slovo.te.ua/2010/08/13/prysvyatyv-sebe-slovu-i-zbarazkij-zemli/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 11.08.2012.

431. *Помер громадський діяч, поет, Володимир Кіріндась* [Електронний ресурс] // Погляд. Новини Тернополя. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://poglyad.te.ua/podii/pomer-hromadskyj-diyach-poet-volodymyr-kirindas/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 11.08.2012.

Кравчук Володимир Ярославович

Кравчук Володимир Ярославович, народився 10 листопада 1960р. в с.Добромірка Збараського району. Поет, активний громадський діяч, публіцист, літературознавець. Член НСЖУ (1998), НСПУ (1999). Лауреат Премій ім. І.Блажкевич (2000) та ім. В.Вихруща (2001). Закінчив Кременецьке медичне училище (1981). 1983-93 рр. працював у медичних установах м.Тернопіль. У 1986 році брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Закінчив також Харківський фінансово-економічний інститут. Працював санітарним лікарем в Збараській санепідемстанції. З грудня 2007 по березень 2009 року працював редактором районної газети «Народне слово», а нині – керівник літературно-мистецької студії «Рушник» при Збараському РБК. Автор збірок поезій, серед яких «Сніголом» (1990), «Зіниці розплющених вікон» (2000), поеми «Згряя чорних лебедів (1996), «Фата розлуки» (2005), «Спопеліле озеро» (2010). Написано три збірки для дітей: «Казки Медоборів» (1993), «Як сніжок промок» (1995), «Ліниві чобітки» (2000), навчального посібника «Патріотичні мотиви у творчості Яра Славутича» (1998) та «Подорож в літературу» (1996, у співавторстві). Співавтор аудіоальбому «На цій землі» (2003).

Література

432. ***Володимир Кравчук*** [Текст] // Письменники Тернопілля. Члени Національної спілки письменників України. – Тернопіль: Терно-граф, 2010. – С.58.

433. ***Володимир Кравчук*** [Текст]: [біографія] // Літературне Тернопілля. – Тернопіль: Терно-граф, 2007. – С.348.

434. *Бачинський, Я. «Починаю з чистого аркуша,» - так сказав член Національної спілки письменників і журналістів Володимир Кравчук під час вручення йому в приміщенні обл. філармонії літературної премії ім. Іванни Блажкевич* [Текст] / Я.Бачинський // Народне слово. – 2001. – 9 лют.

435. *Володимира Кравчука нагороджено премією «Літературного Тернопілля»* [Текст] // Народне слово. – 2010. – 24 груд.

436. *Заяць, Ю. Ювілейний рубіж поета Володимира Кравчука* [Текст] / Ю.Заяць // Народне слово. – 2010. – 5 листоп.

437. *Коли душа багата* [Текст]: [з нагоди 45-ча письменника В.Кравчука] // Народне слово. – 2005. – 4 листоп.

438. *Кравчук Володимир увійшов до ради Тернопільської філії Національної спілки письменників України* [Текст] // Народне слово. – 2001.– 21 верес.

439. *Кравчук, В. Володимир Кравчук: «Гірчить солодка жінка, наче кава, що мліє в чашці, мов у сповитку...»* [Текст]: [інтерв'ю] / пров. А.Кушнірук // Свобода. – 2007. – 13 жовт. – С.8.

440. *Михайлюк, С. Бентежна мелодія слова* [Текст]: [у члени Спілки письменників прийнято Володимира Кравчука] / С.Михайлюк // Вісник історії краю. – №11-12. – С.7.

441. *Премію Іванни Блажкевич присуджено поету-збаражанину, члену Національної спілки письменників та журналістів – Володимиру Кравчуку* [Текст] // Народне слово. – 2002. – 1 січ.

442. *Сиско, І. Квіти визнання та надії – для Володимира Кравчука* [Текст] / І.Сиско // Народне слово. – 2005. – 18 листоп.

443. *У поета золота душа* [Текст]: [Володимиру Кравчуку – 40] // Народне слово. – 2000. – 10 листоп.

444. **Філик, І.** *«День Києва» у Збаражжі* [Текст]: [вручення членських квитків Національної спілки письменників України І.Горбатову (помертньо) і В.Кравчуку] // Народне слово. – 1999. – 19 лист.

445. **Філик, І.** *Італійські диплом і медаль Володимиру Кравчуку* [Текст] / І.Філик // Народне слово. – 2007. – 18 січ.

446. **Хрін, В.** *«Так хочеться, щоб ніжність не зів'яла»* [Текст]: [про письменника В.Кравчука] / В.Хрін // Народне слово. – 2006. – 20 жовт.

447. **Яркун, А.** *«Мій листопаде, ти прийшов, прийшов до мене п'ятдесятим»* [Текст]: Володимир Кравчук відзначив золотий ювілей / А.Яркун // Народне слово. – 2010. – 19 листоп.

448. *«Дарую Вам тепло душі своєї»* [Текст]: реком. бібл. посіб. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; підгот. В.Радовська; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2010. – 17 с.: фотогр.

449. *50 років від дня народження Кравчука Володимира Ярославовича* [Текст] // Календар знаменних і пам'ятних дат Збаражчини на 2010 рік / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н. Сенчишин; ред. Т. Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2009. – С. 24.

450. *Кравчук Володимир Ярославович* [Текст] // Лауреати літературних премій – наші земляки: бібліогр. покажч. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2006. – С.12-15.

451. *Кравчук Володимир Ярославович* [Текст] // Література землі Збаразької: бібліогр. посібн. – Вип. 2. / Збаразька центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; уклад. Н.Сенчишин; ред. Т.Кульпа. – Збараж: [б.в.], 2005. – С.33-34.

452. *Кравчук Володимир Ярославович* [Текст]: [біографія] // Література землі Збараської: бібліогр. покаж. / Збараська центр. б-ка, метод.-бібліогр. від.; упоряд. М.Дем'янюк. – Збараж: [б.в.], 1995. – С.18.

453. *Кравчук Володимир Ярославович* [Текст]: [біографія] // Тернопільський Енциклопедичний Словник. Т.2: К-О. – Тернопіль: Збруч, 2005. – С.214.

454. «*Дарую Вам тепло душі своєї...*» [Електронний ресурс] // Бібліотечний блог для молоді Тернопілля. – [Україна], 2011. – Режим доступу: http://youthtyl.blogspot.com/2011/02/blog-post_9153.html, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

455. *Володимир Кравчук* [Електронний ресурс] // Тернопільська обласна організація Національної спілки письменників України. – [Україна], 2011-2012. – Режим доступу: <http://toonsp.te.ua/poezija/137-kravchuk.html>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

456. *Кравчук Володимир* [Електронний ресурс] // Національна Спілка Письменників України. – [Україна], 2012. – Режим доступу: <http://www.nspu.org.ua/dovidnyk/%D0%9A>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр., англ. – Опис зроблено: 10.08.2012.

457. *Кравчук Володимир Ярославович* [Електронний ресурс] // Обласна бібліотека для дітей м.Тернопіль. – [Україна], 2004-2012. – Режим доступу: <http://www.odb.te.ua/?menu=info&id=444>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова: укр. – Опис зроблено: 10.08.2012.

Алфавітний покажчик авторів і назв

«Дарую Вам тепло душі своєї»	448, 454
«Збараж», «Збаразькі»: до історії походження назви міста і роду	80
«Прагнучи пізнати істину»	422
«Просвіта» у Збаражі	235
105 років від дня народження Білинського Тараса Володимировича	(271)
25 червня 90 років від дня народження Володимира Жили (25.06.1919-15.11.2004) – літературознавця, філософа, публіциста, редактора	(302)
28 січня 2001 року до нас надійшла сумна звістка – упокоївся у Господі уродженець Збаража – Єпископ Австралії, Океанії і Нової Зеландії Владика Іван Прашко	(368)
50 років від дня народження Кравчука Володимира Ярославовича	(449)
60 років від дня народження Куцої-Ковалишин Оксани В'ячеславівни	(335)
75 років від дня народження Білинського Бориса Тарасовича	(259)
75 років від дня народження Кіріндася Володимира Григоровича	(423)
75 років від дня народження Сливки Романа Михайловича	(377)
95 років від дня народження Анатолія Малевича (21.10.1915–9.06.1997) – педагога, краєзнавця, фольклориста	(353)

95 років від дня народження Малеви́ча Анато́лія Павло́вича	(348)
А нато́лій Мале́вич	(340), (349)
А нтін Батюк	(250)
А рхіте́ктурно-історична спадщина	222
Б агрі́й Петро́ Федоро́вич	(245)
Б андрі́вський М.	1, 2
Б арва Г.	27, 208, 343
Б арна В.	287
Б асі́й М.	98, 313
Б атюк Антін	(255), (256)
Б ачинський Я.	99, 209, 434
Б едрикі́вський Я.	360
Б едрі́й М.	258, 365
Б ернарди́нський монастир	199
Б ілас Н.	10
Б ілик Р.	28, 100
Б ілинський Б.	272
Б ілинський Борис Тарасович	(262), (263), (264)
Б огдану Павловичу Будзану ректору Міжнародного інституту менеджменту (МІМ-Київ) 60 років	(282)
Б однар І.	101
Б однар С.	159, 200, 324, 398
Б ойко О.	417
Б оклі́нка Н.	74, 102, 226, 292, 333, 334
Б ондарук П.	216, 227
Б ондарук П. Є.	103
Б убні́й П.	244

Будзан Б.	(274), (275), 276
Будзан Богдан	(283)
Будзан Богдан Павлович	(284), (285)
Будзану Богдану Павловичу – 60 років	(277)
Бурма В.	29, 30
Бутор Д.	236
В обігу з’явилася монета до 800 – річчя Збаража на Тернопільщині	160
В. Ж.	12
Величко С.	31
Вербовецький Ю.В.	3, 173
Войтина П.	32, 104, 105, 106, 107, 293, 294
Волейбольний турнір пам’яті Савура	108
Володимир Григорович Кіріндась	(424)
Володимир Кіріндась	(429)
Володимир Кравчук	(432), (433), (455)
Володимира Кравчука нагороджено премією «Літературного Тернопілля»	(435)
Воскресенская церковь	201
Г алан Г.	109
Ганусевич Н.	210
Геральдика м. Збаража	81
Герасимчук Б.	278, 307
Герб міста Збаражу	13
Головин Б.	266, 350
Гонтарук Л.	384, 385
Гонтарук Любов	(412)
Гонтарук Любов Романівна	(407), (408), (409), (413)

Гонтарук Любов Романівна. Поетеса	(410)
Горак Р.	399
Грещук Г.	33, 174, 361
Гуцал П.	75, 76
Д анилейко М.	4, 34, 35, 110, 111, 175, 228, 267
Десятинський Р.	372
Дем'янова І.	336, 378
Дерейко С.	112, 344, 379
Дерій В.	295
Дмитро Клячківський	(311), (322), (326), (327)
Дмитро Клячківський (Клим Савур)	(325)
Дністренко Я.	211
Добровольський В.	113
Добротвор А.	314
Дуда І.	77, 158, 253, 305
Духовна школа Тернопілля	176
Духовні святині міста Збараж	197
Є п. Іван Прашко	367
Ж иви, Каменяре, у слові, у пам'яті нашій, у бронзі!	212
Ж ила В.	251, 296, 366
Ж ила Володимир	(303)
Ж ила Володимир Іванович	(299)
Ж ила Володимир. «Він жив з Україною в серці»	(298)
Ж ила Володимир-Тарас (25.V.1919, м. Збараж) – укр. вчений-філолог, літ. критик, бібліограф	(300)
З літопису Збаражчини	36

З нами Бог і Україна	178
Заведнюк В.	315
Закривецький М.М.	245
Залеський А.	177
Замок князів Збараських	37
Замок у Збаражі	14
Занько І.	114, 115, 116, 229
Зарічна О.	386
Заяць Ю.	436
Заячківський О.	38, 39, 252
Заячківський Олександр	(306)
Збараж	78, 82
Збараж вітав Патріарха...	400
Збараж. Місто	202
Збаражчина для нього стала другою малою Батьківщиною	286, 288
Збараська облога (1649)	83
Збараське князівство	84
Збараський замок	15
Збараський курінь	161
Збараський літопис	41
Збараські гирьовики вигоріли бронзу	117
Збараські гімназії	85
Золотнюк А.	162
І ван (Прашко)	(373)
Іван Прашко	(374)
Історичний Збараж	86
Історія Збаража	87, 88
Історія Збаража та Збаражчини –	163

в архівних документах

Історія міста	89
Історія міста Збаража	90
К алина М.	42
Каменяр у нашому краю	387
Каплан Богдан Іванович	(310)
Каплиці (маленькі церкви для тимчасових Богослужінь)	198
Квасюк О.	118
Кізь О.	119
Кіріндась В.	341, 345
Кіріндась Володимир	(425)
Кіріндась Володимир Григорович	(427), (428)
Клячківський Дмитро	(328)
Клячківський Дмитро (Клим Савур) (1910 – 1945)	(329)
Клячківський Дмитро (Роман)	(330)
Коваль І.	120
Коли душа багата	437
Корнієнко О.	281
Костюк С.	405
Кравченюк О.В.	16, 17
Кравчук В.	230, 363, 418, 419, (439)
Кравчук Володимир	(456)
Кравчук Володимир увійшов до ради Тернопільської філії Національної спілки письменників України	(438)
Кравчук Володимир Ярославович	(450), (451), (452), (453), (457)
Кравчук Д.	380
Крвавич Д. П.	356

Крупа Л.	45
Купчинський О.А.	260
Куца-Ковалишин Оксана В'ячеславівна	(337), (338), (339)
Кушнірук А.	388
Кушнірук З.	217
Л евенець, В.	430
Ленартович Б.	312, 316, 389
Літописець рідного краю: Анатолій Павлович Малевич	(351)
Любов Гонтарук	(403), (414)
М акарчук Г.	5
Макарчук Н.	121, 179, 218
Малащук І.	122, 317
Малевич А.П.	19, 20, 46, 48, 49, 50, 51, 92, 123, 225, 231, 268, 332, 355, 390, 404
Малевич Анатолій Павлович	(352), (354)
Мандрик О.	124, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 232, 304
Мармаш Я.	125
Маціпура А.	52
Мельничук Б.	261, 301, 362
Меморіальні таблиці	223
Михайлюк С.	126, 440
Михайлюк І.С.	383
Михайлюнь Б.	53
Мицик Ю.А.	54
Моргун О.	127, 128, 164, 165, 187, 221, 318, 319, 369

Мороз В.	359
Муравка І.	233
Муясарова Н.	129
Н а Збаражчині побував Сергій Бубка	401
Назар М.	391
Найко М.	188
Не дамо топтати нашу єдність	213
Нельговський Ю.	55, 56
О блога Збаража	91
Озима Я.	130, 237, 238, 320
Олещук І.	131, 132, 323
Олещук Л.	57, 58, 59
Ольженко Я.	133
Ониськів М.	420
Осинський Антін	(357)
Осинський Антон	(358)
Остапчук Р.	134
П ам'ятники	224
Перець Е.	135
Петраш Б.	382
Петро Багрій – чемпіон світу п'ять разів	(246)
Петро Багрій виборов чемпіонський титул	(247)
Петро Багрій та Микола Герас поїдуть на Чемпіонат світу з гирьового спорту	239, 248
Петрочук Н.	279

Підгірський О.	60, 136, 392
Підмогильна С.	61
Підприємства міста Збаража	166
Підставка Р.	62, 63
Поліха З.	137
Поліха Ігор Зіновійович	(364)
Помер громадський діяч, поет, Володимир Кіріндась	(431)
Помер св. п. Антін Батюк	(257)
Попович Б.	64
Попович Д.	21
Прашко Іван Васильович	(371)
Премію Іванни Блажкевич присуджено поету-збаража- нину, члену Національної спілки письменників та журналістів – Володими- ру Кравчуку	(441)
Р ибчинський О.	65
Рожко В.	189, 190
Розкіш слова Любові Гонтарук	406
Рудницький Я.	22
Рятівники Збаражчини: штрихи з історії і сьогодення	167
С адовська Г.	66
Сиско І.	138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 143, 146, 168, 169, 1191, 192, 193, 219, 220, 234, 240, 241, 242, 243, 308, 309, 381, 393, 394, 395, 415, 442

Ситник О.	6
Сірий С.	170
Сливка Р.	(376)
Слободян М.	147
Слово про творчість Любові Гонтарук	416
Служинська З.	269
Снітовський О.	171
Солдатенко Н.	321
Сорока П.	289, 290
Спортивні постаті області: Багрій Петро Федорович	(249)
Старовинні храми України: Бернардинський монастир в Збаражі	203
Стахів Т.	346
Строцень Л.	11
Студницька О.	270
Сукар М.	93
Сушинський Б.	79
Т арас Білінський – лікар, просвітницький діяч	(273)
Тернопіль: гості з Польщі у Збаражі	402
Тимошик М.М.	172
Тиран І.	67
Тхір Н.	194
У пам'ять про жертви більшовицького терору	214
У поета золота душа	443
Українські історики і	68

літописці про облогу
м.Збаража в 1649 році

Успенская церков	205
Успенська церква	204
Ф едорів Т.	23, 195
Філик І.	148, 149, 347, 396, 397, 421, 444, 445
Формаза Л.	150
Х рами	206
Храпливий З.	94, 95
Хрін В.	446
Хрін І.	96, 97, 151
Ц ьолко О.	152, 153
Ч айка В.	7, 8, 69, 70, 71, 72, 196, 297, 370
Челебі Е.	24
Чопик Д.Б.	291
Ш ептицька М.	280
Шимків О.	207
Шпарик Я.	265
Щ оденник облоги Збаражу в 1649р.	25, 73
Щурат В.	26
Ю вілейна монета	154
Я годинська М.	9
Яготинська М.	155
Як загинув і де похований Клим Савур	(331)

Яркун А.	<i>156, 157, 447</i>
Ясінська Г.	<i>215</i>
Яценко О.	<i>375</i>

З М І С Т

Від упорядників.....	3
Збараж: від витоків минулого до сучасності.....	5
Піднята завіса над минулим (археологія).....	15
Доленосні віхи історії розповідають	18
Збараж від початку ХХ століття і до сьогодні.....	28
Духовні обереги краю.....	40
Пам'ятники, меморіальні дошки та знаки.....	46
«Просвіта» у Збаражі.....	50
Видатні люди Збаража.....	52
– Багрій Петро.....	52
– Батюк Антін	54
– Білинський Борис.....	57
– Білинський Тарас	59
– Будзан Богдан.....	63
– Дмитраш Андрій Степанович	66
– Жила Володимир-Тарас Іванович	68
– Заячківський Олександр	71
– Каплан Богдан	72
– Клячківський Дмитро	75
– Куца-Ковалишин Оксана	79
– Малевич Анатолій	81

– Осінський (Осинський) Антон.....	84
– Поліха Ігор	86
– Прашко Іван	88
– Сливка Роман Михайлович.....	90
– Соломон-Познанська Лідія Павлівна.....	91
– Сосновий Микола Михайлович	92
Почесні громадяни м. Збараж.....	94
Вони побували в нашій краї.....	98
Ім'я в літературі	102
– Гонтарук Любов Романівна	102
– Кіріндась Володимир Григорович	105
– Кравчук Володимир Ярославович	108
Алфавітний покажчик авторів і назв.....	112